

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om strafforderförfarande och vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en lag om strafforderförfarande skall stiftas och att den skall ersätta gällande lag om strafforder. Avsikten är att strafforder skall utfärdas av åklagaren i stället för av strafforderdomaren vid underrätten. Ytterligare föreslås ändringar i vägtrafiklagen, lagen om gränsbevakningsväsendet och i tullagen.

Straffanspråk skall på samma sätt som enligt den gällande lagen kunna framställas av en polisman, en tullman eller någon annan tjänsteman som sköter lagstadgad övervakning.

På grund av det stora antalet strafforder-

ärenden kan justitiekanslern i statsrådet enligt den gällande lagen förordna en biträdande åklagare att verka som åklagare vid strafforderförfarande. Enligt förslaget kan till biträdande åklagare på samma sätt som enligt den gällande lagen också i fortsättningen förordnas en polisman utan juridisk utbildning.

Om utfärdandet av strafforder inte behöver skötas av underrätterna innebär det en arbetsbesparing med en beräknad kostnadseffekt på 3—6 milj. mk per år.

Lagarna avses träda i kraft den 1 december 1993.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1	2. Ikraftträdande	22
ALLMÄN MOTIVERING	3	3. Lagstiftningsordning	22
1. Inledning	3	LAGTEXTER	24
2. Nuläge	4	1. Lag om strafforderförfarande	24
2.1. Strafforderförfarandets historiska utveckling	4	2. Lag om ändring av 80 a § vägtrafiklagen	27
2.2. Det gällande strafforderförfarandet	4	3. Lag om ändring av 14 § lagen om gränsbevakningsväsendet	27
2.3. Ordningsbot och andra betalningspåföljder	5	4. Lag om ändring av 58 § tullagen	28
2.4. Antalet strafforder och ordningsböter	6	BILAGA 1	29
2.5. Strafforderförfarandet i vissa andra länder	7	Paralleltexter	29
3. De viktigaste förslagen	9	2. Lag om ändring av 80 a § vägtrafiklagen	29
4. Propositionens verkningar	11	3. Lag om ändring av 14 § lagen om gränsbevakningsväsendet	29
5. Beredningen av propositionen	12	4. Lag om ändring av 58 § tullagen	30
6. Samband med andra propositioner	12	BILAGA 2	31
DETALJMOTIVERING	12	Förordning om ändring av 4 § förordningen om avgifter för allmän underrätts, magistrats och notarius publicus' prestationer	31
1. Lagförslagen	12		
1.1. Lag om strafforderförfarande	12		
1.2. Vägtrafiklagen	22		
1.3. Lagen om gränsbevakningsväsendet och tullagen	22		

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

I propositionen föreslås att strafforder skall utfärdas av åklagaren och inte av strafforderdomaren vid underrätten. Därför föreslås det att det stiftas en lag om strafforderförfarande och att det i vissa andra lagar företas de ändringar som den nya lagen kräver.

Förslaget har samband med underrättsreformen. Denna innebär för det första att de nuvarande underrätterna, häradsrätterna och rådstuvurätterna, förenhetligas till tingsrätter. Angående detta gavs 1987 en lag om ändring av rättegångsbalken (354/87). I den andra delen av underrättsreformen revideras rättegångsförfarandet, i det första skedet i tvistemål. De lagar som gäller detta (1052 — 1067/91) har givits 1991. Till underrättsreformen hör också att ett endomarförfarande införs i brottmål. Lagen om endomarförfarande i brottmål (1026/88) trädde i kraft den 1 januari 1989. Befogenheterna för endomarsammanträdet utvidgades genom en lag som trädde i kraft den 1 januari 1991 (1109/90). Efter den sistnämnda lagändringen kan domstolen vid endomarsammanträde döma ut bötesstraff för brott för vilket det stadgade maximistraff fängelse i ett år och sex månader.

Följande del av underrättsreformen kommer att bestå i att rättegångsförfarandet i brottmål ändras i underrätterna. De förslag som ingår i denna proposition utgör en del av denna revidering.

Såsom det konstateras i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om revision av rättegångsförfarandet i tvistemål i underrätterna (RP 15/1990 rd) är ett syfte med ändringen av underrätternas sammansättning och revisionen av rättegångsförfarandet att rationalisera underrätternas verksamhet så att målets art är avgörande för domstolens sammansättning och för behandlingen. Då kan underrätterna mera effektivt än i dag inrikta sina resurser på att behandla omfattande och juridiskt svåra mål. Möjligheten att behandla otvistiga frågor på ett enklare sätt och de tvistiga frågorna grundligare förbättrar också parternas ställning vid rättegången.

Också genom förslagen i denna proposition vill man rationalisera underrätternas arbete. Domstolarnas uppgifter borde vara sådana där det är frågan om verkligt beslutsfattande och

lagtillämpning. Detta är fallet t.ex. då en fråga som gäller utdömande av straff har blivit tvistig i och med att den misstänkte har motsatt sig ett straffanspråk. Då måste domstolen pröva skuldfrågan och döma ut ett straff.

I de fall då den misstänkte inte har motsatt sig att strafforder utfärdas blir strafforderdomarens uppgift närmast att kontrollera de tekniska detaljerna. Det är mycket exceptionellt att en strafforder inte utfärdas och att straffanspråket därför återsänds till åklagaren.

Utfärdandet av strafforder är något av en rutinåtgärd vid domstolarna. Delvis beror detta på att ärendena är enkla och delvis på att straffordern har föregåtts av först den övervakande myndighetens prövning då straffanspråket framställts och därefter ännu av åklagarens prövning. Av ovan nämnda orsaker och i syfte att rationalisera domstolarnas verksamhet anförtros utfärdandet av strafforder därför vanligen åt antingen en domstolspraktikant eller de yngre domarna vid domstolen.

Trots att strafforderärendena är rätt enkla att avgöra, för de med sig mycket arbete för domstolarna på grund av sitt stora antal. Också hos oss borde man kunna genomföra samma system som i de andra nordiska länderna, enligt vilket strafforder utfärdas av åklagaren. Genom att ytterligare förtydliga stadgandena om förfarandet och genom den redan nu genomförda tekniska övervakningen av förfarandet kan man säkerställa att rättskyddets nuvarande nivå bibehålls trots den föreslagna ändringen.

Därtill bör det observeras att man vid utfärdandet av strafforder använder de av inrikesministeriet utfärdade anvisningar som ministeriet tillsammans med justitiekanslersämbetet och justitieministeriet har utarbetat om de straff som vid strafforderförfarandet skall utdömas för olika förseelser. De nuvarande anvisningarna säkerställer rätt väl att straffpraxis förblir enhetlig också då åklagaren utfärdar strafforder.

Principen att överföra uppgiften att utfärda strafforder på åklagaren harmonierar också med de stadganden om eftergift av straffrättsliga åtgärder som ingår i de lagar om ändring av polislagen, av förordningen om införande av strafflagen och av strafflagen (300-302/90) som trädde i kraft den 1 januari 1991. Också genom dessa lagar utökades de åklagarens uppgifter

som kan jämföras med dömande uppgifter, i och med att de grunder på vilka åklagaren får meddela åtal eftergift utvidgades avsevärt.

2. Nuläge

2.1. Strafforderförfarandets historiska utveckling

Enligt 1931-års lag om strafforder (206/31) var en förutsättning för utfärdande av strafforder att den som misstänktes för brottet gjorde en anteckning på straffordern om att han erkände brottet och att han inte hade något att anmärka mot åklagarens straffyrkande. En ytterligare förutsättning var att den misstänkte gav "skriften" tillbaka till åklagaren omedelbart eller inom en given tid, högst fyra dagar.

Lagen ersattes av en ny lag med samma namn den 25 maj 1934 (228/34). Den viktigaste ändringen var att man ur lagen strök den misstänktes samtycke. Denna ändring berodde enligt motiveringen till regeringens proposition (RP 4/1934 rd) på att strafforderförfarandet hade använts mera sällan än vad som varit avsett, eftersom de misstänkta sällan ville medverka till ett snabbt avgörande.

Den nuvarande lagen om strafforder (146/70) är given den 27 februari 1970. I många detaljer avviker lagen från de tidigare. Principlösningen är dock mycket lik lagen från 1934.

Med anledning av en ändring av kyrkolagen ändrades lagen om strafforder genom en lag som gavs den 20 december 1985 (1047/85) så att stadgandena om särbehandling av präster upphävdes.

I samband med revideringen av lagstiftningen om tjänstebrott ändrades lagen om strafforder genom en lag av den 8 september 1989 (802/89) så att strafforderförfarande enligt ett uttryckligt stadgande i lagen inte efter ingången av 1990 kunde tillämpas i mål som gällde tjänstebrott eller brott som begåtts av en offentligt anställd arbetstagare och för vilket stadgas straff i 40 kap. strafflagen.

I samband med revideringen av strafflagen ändrades lagen om strafforder genom en lag av den 14 december 1990 (1108/90) så att strafforderförfarandet sedan ingången av 1991 har kunnat tillämpas också i fråga om s.k. målsägandebrott. I samband med denna lagändring höjdes värdegränsen för de förverkandepåfölj-

der som kan utdömas genom strafforderförfarandet från 1 000 mk till 5 000 mk.

2.2. Det gällande strafforderförfarandet

Strafforderförfarandet är det vanligaste sättet att avgöra brottmål. Utmärkande för förfarandet är att det är snabbt och enkelt i jämförelse med det sedvanliga underrättsförfarandet. Tre fjärdedelar av strafforderna gäller brott mot vägtrafiklagen (267/81). Resten består närmast av snatterier, förseelser mot de kommunala ordningsstadgorna, brott mot lagen om offentliga nöjeställningar (492/68) och hinder mot tjänsteman i utövningen av tjänsten.

Strafforderförfarandet kan användas under följande förutsättningar:

- för förseelsen stadgas inte annat eller strängare straff än böter eller fängelse i sex månader,

- som straff yrkas böter,

- förverkandepåföljden överstiger inte till sitt penningvärde 5 000 mk och

- målsäganden har samtyckt till förfarandet.

I motiveringen till regeringens proposition till riksdagen med förslag till revidering av lagstiftningen om sammanträffande av brott (RP 40/1990 rd) konstateras (s. 29) att i fråga om böter som döms ut i strafforderförfarande har det inte ansetts vara skäl att vidta specialåtgärder för att det skall bli möjligt att tillsammans behandla samma svarandes bötesärenden som samtidigt är anhängiga hos en strafforderdomare.

Också strafforderförfarandet kräver förundersökning. Då saken är enkel och klar räcker det att det huvudsakliga innehållet i den misstänktes utsaga kortfattat antecknas i meddelandet om straffanspråk. Om det behövs en mera omfattande förundersökning uppgörs ett särskilt undersökningsprotokoll. Förundersökningen kan vid vissa förseelser göras av tull- och gränsbevakningsmyndigheterna lika väl som av en polisman. Den som utför förundersökningen delger också vanligen på åklagarens vägnar den åtalade straffanspråket. Till anspråket skall fogas en anvisning om hur den åtalade skall förfara om han önskar föra anspråket till

domstol. Till det skall också fogas ett inbetalningskort för betalning av böterna eller det belopp vars förverkande yrkas.

Efter att ha fått handlingarna skall allmänna åklagaren granska dem och utan dröjsmål sända dem till strafforderdomaren. På grund av det stora antalet strafforderärenden ingår i 16 § i lagen ett stadgande om att justitiekanslern i statsrådet kan förordna en polisman eller annan för uppdraget lämpad person att fungera som biträdande åklagare vid strafforderförfarandet.

I en domsaga kan häradshövdingen, en tingsdomare eller på förordnande av hovrätten eller häradshövdingen en notarie fungera som strafforderdomare. I de städer där det finns en rådstuvurätt kan ordföranden eller på rådstuvurättens förordnande någon av de lagfarna medlemmarna eller en notarie verka som strafforderdomare.

Den åtalade skall genom straffordern dömas till det straff åklagaren yrkat eller till ett lindrigare straff och att till staten förverka högst den egendom eller det egendomsvärde eller den genom förseelsen vunna ekonomiska nytta som förseelsen medfört. Om strafforderdomaren anser att strafforder inte kan utfärdas i saken, skall handlingarna återsändas till åklagaren.

Om den åtalade önskar göra straffanspråket till föremål för domstols behandling skall han anmäla detta till domstolens kansli inom en vecka från det meddelandet om straffanspråket delgavs honom. Om den åtalade infinner sig i domstolen, behandlas målet i den sedvanliga ordningen för behandling av brottmål.

Om den åtalade däremot uteblir från rättegångstillfället utan att ha anmält laga förfall, kan domstolen döma honom till straff och bestämma en förverkandepåföljd. Ändring får inte genom ordinära rättsmedel sökas i en strafforder eller i domstolens utslag i ett strafforderärende där den åtalade har varit frånvarande.

Stadganden om strafforderförfarandet finns också i justitieministeriets beslut angående verkställighet av lagen om strafforder (1244/90). Beslutet innehåller bl.a. bestämmelser om strafforderförfarandet, om de blanketter som skall användas vid förfarandet, om förvaring av handlingarna och om sändande av meddelanden.

2.3. Ordningsbot och andra betalningspåföljder

Utom strafforderförfarandet används som påföljder där straffet är fastställt till ett fast belopp ordningsbot, parkeringsbot, kontrollavgift i kollektivtrafik samt överlastavgift.

Ordningsbot

Ordningsbotslagen (66/83) trädde i kraft den 1 september 1983, utom på Åland där den infördes den 1 maj 1986. Enligt lagen kan ordningsbot i lag stadgas som påföljd för en förseelse som hör under allmänt åtal och för vilken det strängaste straff som stadgas böter eller fängelse i högst sex månader. Hittills har ordningsbot stadgats som påföljd bara för vissa smärre vägtrafikförseelser. Ordningsboten har ett fast belopp, högst 400 mk. Enligt förordningen om ordningsbot i vägtrafik (1083/89) är ordningsboten för gångtrafikförseelser 40 mk, för cykelförseelser 70 mk och för motorfordonsförseelser 140, 200 eller 300 mk. Ordningsbot får inte föreläggas villkorligt och den kan inte förvandlas till fängelse.

Ordningsbot föreläggs av en polisman eller någon annan tjänsteman som utför i lag stadgad övervakning. Den som mottagit ett ordningsbotsföreläggande har rätt att inom en vecka efter det han fick del av föreläggandet föra ärendet till allmän underrätt. I underrätten behandlas ordningsbotsärendena av en lagfaren domare (*ordningsbotsdomare*). Om ordningsbotsföreläggandet befins vara befogat skall den som misstänks för förseelsen dömas till en ordningsbot som överensstämmer med det ordningsbotsföreläggande som gjorts till föremål för underrättens handläggning. Den misstänkte kan också dömas till en till beloppet mindre ordningsbot, om ordningsbotsdomaren anser att förseelsen förutsätter detta. Domaren kan under de förutsättningar som stadgas i 3 kap. 5 § strafflagen avstå från att ådöma straff. Ordningsbotsföreläggandet skall undanröjas om det saknar grund. Ändring i underrättens utslag i ett ordningsbotsärende får inte sökas genom ordinära rättsmedel.

I samband med revideringen av strafflagen överväger man att utvidga tillämpningsområdet för ordningsboten då det gäller trafikbrott. Om reformen kan genomföras så att påföljden för t.ex. överskridande av högsta tillåtna hastighet blir ordningsbot, skulle ungefär hälften av alla

nuvarande strafforder överförs till systemet med ordningsbot. Eftersom tidpunkten för revideringen av påföljdssystemet för trafikbrott inte ännu är klar, har den reformen inte kunnat beaktas vid beredningen av de lagförslag som ingår i propositionen.

Parkeringsbot

Genom lagen om parkeringsbot (248/70) avskildes parkeringsfelen från andra straffbara trafikförseelser, och för dem infördes ett särskilt bötesförfarande. Härvid slopades också alla sedvanliga parkeringsfel ur straffsystemet samtidigt som man i lagen införde en möjlighet att övergå till s.k. kommunal parkeringsövervakning. Enligt 5 § 1 mom. skall en kommunal parkeringsövervakare eller hans biträde, om han anser att ett parkeringsfel medfört eller kunnat medföra allvarlig fara eller olägenhet, utan att utfärda betalningsanmaning anmäla om felet hos polisen. Genom detta stadgande har dekriminaliseringen av parkeringsfel begränsats så att den inte gäller parkeringsfel av allvarlig natur.

En person som fått en betalningsanmaning med anledning av ett parkeringsfel kan föra saken till parkeringsövervakaren för avgörande genom att inlägga en muntlig eller skriftlig protest. Parkeringsövervakarens beslut kan överklagas hos länsrätten. Parkeringsboten betraktas som en administrativ påföljd.

Kontrollavgift i kollektivtrafik

Genom lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/79) infördes hos oss en ny särskild betalningspåföljd som tillämpas inom den offentliga kollektivtrafiken. Enligt 1 § kan ett offentligt samfund som idkar spårtrafik i kollektivtrafik som samfundet bedriver och huvudstadsregionens samarbetsdelegation i buss-trafiken inom dess verksamhetsområde beviljas rätt att uppbära en kontrollavgift av den som färdas utan giltig biljett. Också denna kontrollavgift betraktas som en administrativ påföljd. Ändring i en kontrollörs åtgärd som gäller

påförande av kontrollavgift kan sökas genom besvär hos länsrätten.

Överlastavgift

Lagen om överlastavgift (51/82) trädde i kraft den 1 april 1982. Enligt 1 § påförs en överlastavgift som tillfaller staten för transport av överlast med sådant motordrivet fordon eller sådant fordons släpvagn som är avsett för godsbefordran på väg som åsyftas i vägtrafiklagen.

Betalningsskyldig är den som vid den tidpunkt då överlasten transporterades var ägare till eller varaktigt innehade det för transporten använda fordonet. Avgiften kan också under i lagen nämnda förutsättningar påföras transportuppdragsgivaren.

Överlastavgiften fastställs enligt överlastens storlek så att avgiften är 60 mk för varje hundratal kilogram av överskridningen, 180 mk för varje hundratal kilogram varmed överlasten överskrider 2 000 kilogram och 240 mk för varje hundratal kilogram varmed den överskrider 4 000 kilogram.

Överlastavgiften påförs av chefen för polisdistriktet. Ett beslut om påförande av överlastavgift får överklagas hos länsrätten.

2.4. Antalet strafforder och ordningsböter

År 1991 avgjordes vid de allmänna underätterna 43 977 tvistemål och 64 625 brottmål. Samma år utfärdades 325 030 strafforder och 67 163 ordningsböter. Under åren 1989—1990 har antalet strafforder varit ungefär 310 000 per år.

Av alla trafikbrott avgörs årligen ca 78 % genom strafforder, 20 % genom ordningsbot och knappt 2 % som egentliga brottmål vid domstol.

En jämförelse av dessa siffror med motsvarande siffror i Sverige visar att strafforderförfarandet används förhållandevis litet i Sverige. Då man år 1991 i Sverige avgjorde ca 68 880 brottmål vid domstol, utfärdades samma år ca 78 000 strafforder och 220 000 ordningsböter.

Strafforder

Strafforder utfärdade 1989 och 1991

Kategori	Antal 1989/1991	Andel i procent 1989/1991
trafikbrott	252 747/264 908	80,3/81,5
snatteri eller försök till snatteri	18 462/20 806	5,9/6,4
rusmedelsbrott	9 229/7 947	2,9/2,4
brott mot kommunala ordningsstadgan	10 747/6 283	3,4/1,9
brott mot lagen om radioanläggningar	4 310/5 178	1,4/1,5
förhindrande av tjänsteman i tjänsteutövning	3 773/3 667	1,2/1,1
andra förseelser	15 618/16 241	4,9/4,9
	tot.	100,0

Årligen inläggs det protester mot strafforderförfarandet i ca 0,5 % av fallen. Strafforderdomaren lindrar ca 1,4 % och återsänder till åklagaren ca 0,1 % av de strafforder som underställts honom för avgörande.

Ordningsbot

År 1988 utfärdades ordningsbot i 79 178 fall och år 1991 i 67 163 fall. Av alla ordningsböter gällde under det förstnämnda året 48 % och under det senare 40 % överskridande av hastighetsbegränsningar.

Årligen förs 100—130 ordningsböter till behandling i domstol. Underrätten har årligen undanröjt ordningsbotsföreläggandet eller gjort straffeftergift i 30—35 fall.

2.5. Strafforderförfarandet i vissa andra länder

Sverige

I Sverige infördes ett strafforderförfarande (strafföreläggande) år 1948 i samband med en totalrevidering av rättegångsförfarandet och föreläggandet av ordningsbot infördes 1968. Bestämmelser om vardera förfarandet ingår i 48 kapitlet i den svenska rättegångsbalken (1942).

Vid *strafföreläggande* kan åklagaren utfärda ett strafföreläggande för ett brott för vilket det inte stadgas annat eller svårare straff än böter eller fängelse i högst sex månader. Utan hinder av detta får ett strafföreläggande utfärdas för ett brott som begåtts av någon som är under 18 år när brottet begås, om det kan antas att

domstolen skulle ha dömt gärningsmannen till bötesstraff. Ett strafföreläggande får utfärdas endast om ett eller flera brott som behandlas genom strafföreläggande inte anses leda till svårare straff än sammanlagt etthundra dagsböter.

Vid strafföreläggande kan också en förverkandepåföljd bestämmas.

Ett strafföreläggande får inte utfärdas om förutsättningar för allmänt åtal inte föreligger eller om i strafföreläggandet inte tas upp alla de brott som enligt åklagarens vetskap föreligger till bedömning eller om svaren inte har godkänt strafföreläggandet. Ett strafföreläggande får inte heller utfärdas om en målsägande har meddelat att han ämnar väcka åtal eller har begärt att allmänt åtal skall väckas, eller om talan om företagsbot skall föras.

Då den misstänkte har godkänt strafföreläggandet jämställs detta med en dom som har vunnit laga kraft. Över ett strafföreläggande kan dock klagan på grund av domvilla (besvär över domvilla) anföras till den underrätt där åtal borde ha väckts för det brott som behandlats genom strafföreläggande. Klagan skall anföras inom ett år från det att den som mottagit strafföreläggandet har blivit föremål för exekutiva åtgärder.

Åklagaren kan, sedan han hört den som fått strafföreläggandet, rätta ett skriv- eller räknefel eller liknande fel i den. Rättelse får inte göras om den som fått strafföreläggandet motsätter sig det eller så att straffet därmed höjs.

Föreläggande av ordningsbot kan utfärdas endast för brott för vilket inte stadgas annat straff än böter omedelbart i pengar till ett visst maximibelopp. En förutsättning är också att brottet finns upptaget i riksåklagarens förteck-

ning över de brott för vilka ordningsbot skall bestämmas och de bötesbelopp som skall utdömas för dessa. Ett föreläggande av ordningsbot vinner laga kraft så snart den som fått det har godkänt det genom sin underskrift.

Norge

Enligt norsk lag kan åklagaren utfärda *strafforder* (forelegg) om den misstänkte godkänner åklagarens straffanspråk. Utfärdandet av strafforder har i vissa fall överförts på en tjänsteman i åklagarställning inom polisen.

Maximistraffet för brottet begränsar inte tillämpningsområdet för strafforder. En strafforder kan således utfärdas alltid om det anses att brottet kan sonas med böter. För de böter som kan bestämmas genom en strafforder finns inte heller stadgad någon övre gräns.

Böterna är i allmänhet några hundra eller högst några tusen kronor. För brott inom näringslivet har i praktiken genom strafforder bestämts t.o.m. mycket höga böter och förverkandepåföljder.

Genom strafforder kan inte bestämmas andra straffrättsliga påföljder än bötesstraff och förverkandepåföljder. Ett bötesstraff kan också vara villkorligt. Om den dömda begår ett nytt brott under prövotiden, kan en gemensam strafforder utfärdas för det nya och det tidigare brottet. Vid strafforderförfarande kan den misstänkte åläggas att betala också en sådan penningersättning beträffande vilken ett yrkande enligt 3 § i den norska lagen om rättegång i brottmål (lov om rettegangsmåten i straffesaker) skulle kunna behandlas vid en rättegång i brottmål. Därtill kan han åläggas att ersätta staten för dess kostnader i målet.

Trots att ett fängelsestraff således inte kan fastställas genom strafforder, bör i det dock nämnas ett hur långt fängelsestraff den bötfällde måste avtjäna om böterna inte blir indrivna.

En godkänd strafforder motsvarar en dom som vunnit laga kraft. Om en strafforder inte har godkänts eller om det har godkänts av någon som inte har laglig rätt till det, är straffordern ogiltig.

En godkänd strafforder kan överklagas hos domstol endast på grund av ett fel i förfarandet eller om strafflagen har tillämpats felaktigt på den beskrivning av gärningen som ingår i

straffordern eller om brottet hade preskriberats eller om godkännandet av straffordern inte har varit giltigt som viljeyttring.

I vägtrafik- och tullbrottmål finns det ett system med *ordningsföreläggande* (forenklet forelegg) med fasta bötesbelopp. I ordningsbotsföreläggandet behöver gärningen inte specificeras lika noggrannt som i en strafforder. Ett ordningsbotsföreläggande kan utfärdas också av en sådan tjänsteman vid polisen eller tullverket som inte har åklagarställning. Om den misstänkte inte genast godkänner ordningsbotsföreläggandet förfaller det och kan inte heller användas som åtalshandling.

Danmark

I Danmark tillämpas som förenklade förfaranden vid behandling av brottmål att ett erkänt mål avgörs i domstol efter avslutad förundersökning utan att särskilt åtal väcks och att s.k. polismål behandlas antingen genom strafforderförfarande utan medverkan av domstol eller genom ett till vissa delar förenklat domstolsförfarande. Som polismål betraktas i regel de brott för vilka lagen inte, med undantag av återfall, stadgar ett strängare straff än böter eller ett frihetsstraff av lindrigare art (haefte: 7 dagar — 6 månader).

Den polischef som verkar som åklagare kan i ett polismål som han inte anser att föranleder strängare straff än böter, i stället för att väcka åtal sända den misstänkte ett meddelande om möjligheten att saken behandlas utan domstolsförfarande. Meddelandet måste innehålla samma uppgifter som åtalsskriften och där skall nämnas bötesbeloppet, när böterna skall betalas samt att betalningstiden kan förlängas. Om den misstänkte godkänner förfarandet, skall han muntligen eller skriftligen meddela polisen detta. Straffordern vinner rättskraft då den är betald. Godkännandet av straffordern saknar således härvid betydelse.

Genom strafforderförfarande kan man inte bestämma att skadestånd skall betalas åt en målsägande i brottet. Polischefen skall inte fastställa straffordern, om man inte har nått ett särskilt avtal om skadestånden eller om inte målsäganden grundlöst har vägrat att gå med på ett sådant avtal. Enligt de anvisningar som justitieministeriet utfärdar särskilt kan också förverkandepåföljder fastställas genom ett förfarande som motsvarar strafforderförfarandet.

Enligt rättegångslagen kan för trafikförseel-

ser också utfärdas *ordningsböter* till ett fast belopp av högst 1 000 danska kronor. Förfarandet med ordningsböter har dock tills vidare inte tagits i bruk.

Förbundsrepubliken Tyskland

En underrättsdomare (Strafrichter) eller ordföranden i en underrätt (Vorsitzende des Schöfengerichts) kan på basis av allmänna åklagarens straffanspråk utfärda en strafforder för en förseelse för vilken det lagstadgade straffet är böter eller fängelse i högst ett år. I straffordern kan bestämmas ett bötesstraff och ett körförbud för högst två år.

Strafforder får inte utfärdas om den misstänkte inom två veckor efter det han fått del av straffanspråket kommer med en invändning (Einspruch) mot att strafforder utfärdas. Om en invändning har gjorts tas saken upp till behandling i underrätten (Amtsgericht), så att målet beroende på sakens art behandlas antingen av en domare eller i en sammansättning med en eller två lagfarna medlemmar och två lekmän. Underrätten är inte bunden av straffanspråket, utan kan också döma den misstänkte till ett strängare straff än vad som anges i straffanspråket. En förutsättning är dock att det vid behandlingen framkommer sådana straffskärpande omständigheter som inte hade beaktats då straffanspråket framställdes.

Om den som har motsatt sig straffanspråket inte infinner sig till domstolsbehandlingen, anses hans invändning ogiltig och strafforder kan utfärdas i saken.

Om strafforderdomaren anser att en strafforder som motsvarar straffanspråket inte kan utfärdas i saken, kan han ordna en huvudförhandling, komma överens med åklagaren om en ändring av straffanspråket eller upphäva straffanspråket och återsända det till åklagaren. Åklagaren har möjlighet att söka ändring i ett beslut som innebär förkastande.

En utfärdad strafforder jämställs med en dom som vunnit laga kraft, om det inte efter utfärdandet framkommer nya omständigheter eller bevis som ensamma eller tillsammans med tidigare bevis skulle leda till ett strängare straff. Då kan saken tas upp till ny behandling och ett strängare straff utdömas.

I Tyskland används därtill vid s.k. ordningsförseelser (Ordnungswidrigkeiten) och trafikförseelser (Verkehr-Ordnungswidrigkeiten) av

polisen eller administrativa myndigheter utfärdade varningar (Verwarnung) eller betalningspåföljder (Verwarnungsgeld- eller Bussgeldbescheid). Bestämmelser om dessa kan ingå i förbundsrepublikens eller en delstats lagstiftning.

3. De viktigaste förslagen

Tillämpningsområdet för strafforderförfarandet

I tillämpningsområdet för strafforderförfarandet föreslås inga ändringar.

Framställande av straffanspråk

Då det gäller framställande av straffanspråk föreslås inga ändringar i förfarandet, även om stadgandena i någon mån föreslås bli förenklade och förtydligade. Ett straffanspråk skall på samma sätt som enligt gällande lag kunna framställas av en polisman, en tullman eller någon annan i lagen nämnd tjänsteman som utför övervakning, på eget initiativ eller på åklagarens vägnar. I praktiken kommer straffanspråk också i framtiden i de flesta fall att framställas av någon av de ovan nämnda myndigheterna som i sin övervakningsuppgift observerar att en förseelse har begåtts.

Gensaga mot straffanspråk

Då förslaget bereddes diskuterades frågan om den misstänktes samtycke skall krävas för att en strafforder skall kunna utfärdas, eller om det på samma sätt som enligt gällande lag räcker med att den misstänkte inte motsätter sig straffanspråket. Man har också övervägt huruvida det som förutsättningar för utfärdande av strafforder är skillnad om den misstänkte samtycker till respektive inte uttryckligen motsätter sig en strafforder, i de fall då straffordern utfärdas av allmänna åklagaren i stället för av en underrättsdomare.

Som den ovanstående jämförelsen av rättssystemen utvisar, utfärdas strafforder i Sverige, Norge och Danmark av allmänna åklagaren sedan den misstänkte samtyckt till förfarandet. I Förbundsrepubliken Tyskland däremot utfärdar en underrättsdomare strafforder, om den

misstänkte inte har motsatt sig straffanspråket. Enligt hos oss gällande lag får strafforder och ordningsbot inte utfärdas om den misstänkte har motsatt sig det.

Ovan i beskrivningen av strafforderförfarandets historiska utveckling (2.1.) konstateras att enligt lagen om strafforder av år 1931 var en förutsättning för utfärdande av strafforder att den misstänkte på straffordern antecknade att han erkände brottet och att han inte hade någon att anmärka mot åklagarens straffyrkande.

Redan i 1934 års lag frångick man dock samtycket som en förutsättning för straffordern, och på samma sätt som enligt den gällande lagen blev förutsättningen för utfärdande av strafforder att den misstänkte inte inom en i lagen angiven tid hade motsatt sig straffordern.

I regeringens proposition till 1934 års lag om strafforder motiverades ändringen med att ett strafforderförfarande som förutsatte aktivitet av den misstänkte inte var tillräckligt effektivt eftersom den misstänkte, med vissa undantag, inte i allmänhet var särskilt villig att förenkla och påskynda rättegångsförfarandet för att snabbare få avtjäna sitt straff.

Också då man berett denna proposition har man givit rätt stor tyngd åt de ovan nämnda motiveringarna, enligt vilka en förutsättning för att strafforder skall kunna utfärdas är att den misstänkte inte har motsatt sig den. I de fall då beslutet att använda strafforderförfarandet undantagsvis fattas först efter förundersökningen, medför ett krav på den misstänktes uttryckliga samtycke också för den misstänkte onödigt besvär och dessutom ökar antalet handläggningsskeden och därigenom arbetet.

Vid beredningen av förslaget har man ansett att den ovan nämnda förutsättningen för utfärdande av strafforder inte är beroende av om straffordern utfärdas av en domare vid en domstol eller av allmänna åklagaren. Med tanke på den misstänktes rättsskydd har man däremot ansett det väsentligt att då den misstänkte motsätter sig att strafforder utfärdas eller inte samtycker till strafforderförfarandet, skall saken avgöras av allmän underrätt i den sedvanliga ordningen för behandling av brottmål.

Enligt gällande lag skall den åtalade till domstolens kansli inom en vecka från det att han fått del av meddelandet om straffanspråket meddela om han vill att straffanspråket skall

föras till behandling i domstol. Därefter skall domstolen meddela den åtalade och åklagaren när och var målet behandlas.

Då man berett förslaget har man ansett att ett system där den misstänkte meddelar åklagaren att han motsätter sig att strafforder utfärdas blir enklare än det nuvarande systemet och tillräckligt med tanke på rättsskyddet. Då kan åklagaren pröva om han vill väcka åtal i saken eller meddela åtalseftergift. Det föreslagna systemet minskar också domstolarnas arbete.

Utfärdande av strafforder

Som ovan har förklarats, föreslås i propositionen att uppgiften att utfärda strafforder skall överföras från en domare vid underrätten till allmänna åklagaren. Till denna del motsvarar förslaget lagstiftningen i de andra nordiska länderna. Saken kommer upp till behandling i domstol endast om den som mottagit straffordern motsätter sig den och åklagaren väcker åtal mot honom i domstol. De enkla reglerna om förfarandet, uppföljningen och övervakningen av förfarandet samt inrikesministeriets anvisningar säkerställer också inom det föreslagna systemet lika väl som i dag att strafforder inte utfärdas på felaktiga grunder.

På grund av det stora antalet strafforderärenden kan justitiekanslern i statsrådet enligt den gällande lagen förordna en biträdande åklagare att utfärda strafforder. Till biträdande åklagare förordnas för en viss tid eller tills vidare en polisman eller någon annan för uppgiften lämplig person. Till denna del föreslås inga ändringar i lagen. Det är fortfarande motiverat att använda en biträdande åklagare i strafforderförfarandet därför att antalet strafforderärenden de facto har ökat varje år. Om man frångår systemet med de biträdande åklagarna måste nya åklagartjänster inrättas, vilket skulle medföra extra kostnader för staten.

Rätten att söka ändring

På samma sätt som enligt den gällande lagen föreslås att ändring i en strafforder inte får sökas genom besvär. Enligt den gällande lagen kan klagan över strafforderdomares strafforder på grund av domvilla anföras till hovrätten inom sex månader från delgivningen av straff-

ordern. Nu föreslås att underrätten skall bli klagomyndighet. Vidare föreslås att en strafforder kan undanröjas med anledning av klagan också i de fall då straffet grundar sig på felaktig tillämpning av lag. Klagotiden föreslås också bli förlängd. Enligt förslaget skall klagan anföras hos tingsrätten inom ett år från verkställigheten av de böter eller den förverkandepåföljd som påförts genom straffordern eller från det att den misstänkte har betalat sina böter eller förverkandepåföljden.

Bemyndigande att utfärda förordning

Avsikten är att en förordning med närmare bestämmelser om verkställigheten av den föreslagna lagen om strafforderförfarande skall träda i kraft samtidigt som de lagar som föreslås i propositionen.

Förordningen skall bl.a. innehålla stadganden om vilka handlingar som används då straffanspråk framställs och strafforder utfärdas, om hur boten eller en förverkandepåföljden skall betalas samt om hur verkställigheten av strafforder skall ordnas.

4. Propositionens verkningar

Underrätterna

Det i propositionen föreslagna förfarandet inverkar mest på arbetsmängden vid underrätterna. Dessa har under de senaste åren behandlat i genomsnitt ca 310 000 strafforderärenden per år. Enligt underrättsdomarna kan man i medeltal behandla ca 50 sådana ärenden per dag. Förslaget innebär en inbesparing av en arbetsmängd som per år motsvarar arbetet för ca 30 domare. För att behandla strafforder behövs således ca 30 domarårsverken, eller i genomsnitt 1/3 domarårsverke per domstol.

Enligt 2 § förordningen om domsagornas förvaltning kan en notarie som innehaft sin befattning i tre månader förordnas att på eget ansvar behandla bl.a. strafforderärenden. Ett motsvarande stadgande om notarierna vid rådstuvurätterna ingår i 4 a § lagen om rådstuvurätt och i 15 a § förordningen om rådstuvurätt. Med stöd av dessa stadganden avgörs i dag största delen av strafforderärendena av notarier.

För de domstolar där notarierna behandlar

strafforderärendena innebär reformen att notarierna får mera tid att sköta andra domaruppgifter.

Behandlingen av strafforderärenden vid domstolarna sysselsätter inte nämnvärt kanslipersonalen. Arbetsinbesparingen kan i hela landet beräknas motsvara arbetsmängden för ca fem kanslitjänstemän per år.

Förslaget leder inte till en sådan inbesparing av arbetskraft som helt skulle motsvara minskningen av arbetsmängden. Däremot är det klart att den minskande arbetsmängden lämnar rum för andra uppgifter och att en ökning i antalet övriga ärenden som skall behandlas inte kräver en motsvarande ökning av arbetskraften. Beror på hur man räknar blir inbesparingen till följd av den minskade arbetsmängden ca 3—6 milj. mk. Den inbesparing som reformen innebär för domstolarna har redan beaktats då man bedömt personalbehovet vid tingsrätterna.

Åklagarna

För åklagarnas del innebär reformen att arbetsmängden ökar till den del som utfärdandet av strafforder anses kräva mera arbete än funktionen som åklagare i strafforderförfarande. Till denna del kan den genomsnittliga ökningen i varje enskild åklagares arbetsmängd inte anses vara särskilt betydande. Här inverkar också det faktum att det på många underrätters område finns mer än en åklagare.

Polisen och andra tjänstemän med lagstadgade övervakningsuppgifter

Den föreslagna reformen påverkar inte det skede i förfarandet som sköts av polismän, tullmän eller andra tjänstemän med lagstadgade övervakningsuppgifter. Härvid påverkar reformen inte heller kostnaderna.

Verkställigheten av strafforder

Verkställigheten av strafforderna sköts också enligt det föreslagna systemet centraliserat av justitieministeriets dataförvaltningsbyrå. På samma sätt som ordningsbotsföreläggandena i dag skall strafforderna då lagen trätt i kraft månatligen sändas från åklagarens kansli till justitieministeriet. Postningen och arkiveringen

av strafforder ger inte åklagarens kansli nämnvärt mer arbete i jämförelse med den nuvarande arbetsmängden.

5. Beredningen av propositionen

Förslaget har beretts i en arbetsgrupp som tillsattes av justitieministeriet den 30 oktober 1990. Enligt uppdraget skulle arbetsgruppen separat från förslaget om revidering av rättegångsförfarandet i brottmål bereda ett förslag till ändring av strafforderförfarandet, utarbetat i form av en regeringsproposition så att bestämmelserna om förfarandet moderniseras, så att straffordern fastställs av åklagaren och så att ett ärende kommer upp till behandling i domstol endast om den misstänkte motsätter sig straffordern, och så att reformen kan träda i kraft före totalrevideringen av rättegångsförfarandet i brottmål.

I arbetet inom arbetsgruppen har vid beredningen av förslaget utöver tjänstemän från justitieministeriet också deltagit företrädare för domstolsväsendet och åklagarväsendet, advokatkåren samt Helsingfors universitet.

Arbetsgruppen har som sakkunniga hört företrädare för åklagaravdelningen vid justitiäkanslersämbetet.

Arbetsgruppens betänkande sändes på remiss till 27 olika myndigheter, domstolar och organisationer. I en klar majoritet av utlåtandena understöddes förslaget i princip.

6. Samband med andra propositioner

De förslag som ingår i propositionen utgör en del av underrättsreformen och revisionen av rättegångsförfarandet i brottmål. Underrättsreformen omfattar förenhetligandet av underrätternas sammansättningar till tingsrätter och revisionen av rättegångsförfarandet i tvistemål, och dessa träder i kraft den 1 december 1993 genom lagen om ikraftträdande av de lagar som hänför sig till underrättsreformen (1417/92). Revisionen av rättegångsförfarandet i brottmål skall om möjligt träda i kraft under år 1994.

Avsikten är att de lagförslag som ingår i denna proposition skall träda i kraft den 1 december 1993 samtidigt som den ovan nämnda underrättsreformen.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslagen

1.1. Lag om strafforderförfarande

Allmänna stadganden

1 §. I 1 mom. föreslås ett stadgande om i hurudana mål ett bötesstraff får utdömas genom strafforderförfarande.

Enligt detta lagrum kan bötesstraff utdömas genom strafforderförfarande för förseelser för vilka det i det straffstadgande som skall tillämpas på fallet inte med tanke på de föreliggande omständigheterna stadgas annat eller strängare straff än böter eller fängelse i högst sex månader, samt för överträdelse av polisordning, kommunal eller annan ordningsstadga eller lagligen fastställt vitesförbud. Till denna del motsvarar stadgandet 2 § i den gällande lagen. På samma sätt som enligt 1 § (1108/90) i

den gällande lagen kan förfarandet användas vid brottmål som lyder under allmänt åtal och vid målsägandebrott. På samma sätt som i den gällande lagen används också här benämningen förseelse för den lagstridiga gärning för vilken straffordern enligt lagen kan utfärdas.

Enligt detta lagrum kan också förverkandepåföljder utdömas genom strafforderförfarande. I enlighet med den gällande 1 § lagen, föreslås att strafforderförfarandet inte kan användas om den yrkade förverkandepåföljden överstiger 5 000 mk.

Enligt 1 § i den gällande lagen kan strafforderförfarande användas också när förseelsen kan medföra någon annan påföljd än bötesstraff eller en förverkandepåföljd, om det inte yrkas att den åtalade skall dömas till en sådan. Detta stadgande bör finnas kvar. Som en sådan annan påföljd som avses här och som utdöms endast om därpå yrkas, kan betraktas t.ex.

bestämmelsen i 44 kap. 7 § strafflagen om att ett djur skall dödas.

Enligt den gällande lagen är de s.k. andra påföljderna i allmänhet sådana att domstolen utdömer dem å tjänstens vägnar. T.ex. enligt 75 § vägtrafiklagen skall domstolen meddela föraren av ett motorfordon körförbud om han konstateras ha gjort sig skyldig till t.ex. grovt äventyrande av trafiksäkerheten eller rattfylleri. På samma sätt skall en person som enligt 64 a § jaktlagen döms för ett där nämnt jaktbrott också dömas till jaktförbud under viss tid. Av momentets ordalydelse följer att sådana påföljder inte kan utdömas ens å tjänstens vägnar vid strafforderförfarande.

I 2 mom. föreslås ett stadgande om att vid strafforderförfarande inte får behandlas ett mål som gäller tjänstebrott eller ett brott som begåtts av en offentligt anställd arbetstagare och för vilket stadgas straff i 40 kap. strafflagen. Till sitt innehåll motsvarar detta stadgande det stadgande som intogs i 1 § 2 mom. lagen om strafforder genom en lag av den 8 september 1989 i samband med att lagstiftningen om tjänstebrott reviderades.

I samband med revisionen av lagstiftningen om tjänstebrott ändrades straffpåföljderna för tjänstebrott så att skiljande från tjänsteutövning inte längre är en straffrättslig påföljd för tjänstebrott, utan en åtgärd som endast kan användas vid disciplinärt förfarande enligt statstjänstemannalagen. Avsättande från tjänsten eller varning kan åter användas endast vid en del tjänstebrott. Därför finns det inte längre något formellt hinder för att vissa lindriga tjänstebrott, som t.ex. mutförseelser, behandlas genom strafforderförfarande, eftersom den grund som begränsar användningen av strafforderförfarandet, dvs. något annat straff, inte längre finns som påföljd för dessa brott.

På samma sätt som konstateras i regeringens proposition till riksdagen med förslag till revidering av lagstiftningen om tjänstebrott (RP 58/1988 rd) kan det fortfarande anses motiverat att de åtalsärenden som gäller tjänstebrott behandlas med iakttagande av det allmänna rättegångsförfarandet. Offentligheten i samband med detta förfarande ökar förtroendet för att frågorna behandlas opartiskt. Trots att strafforderförfarandet inte är sådant att det skulle vara fråga om myndigheternas interna beslutsfattande kan allmänheten inte följa med det på samma sätt som en allmän rättegång i brottmål. De ringa tjänsteförseelser som är av

sådan karaktär att de skulle lämna sig för behandling genom strafforderförfarande är det åter i allmänhet skäl att behandla genom disciplinärt förfarande. Motsvarande skäl talar för att brott som begåtts av anställda inom offentliga samfund skall behandlas genom det allmänna rättegångsförfarandet i brottmål. Det disciplinära förfarandet kommer visserligen inte i fråga i dessa mål, men å andra sidan är straffbarhetsströskeln högre för en anställd inom ett offentligt samfund än för en tjänsteman.

I momentet stadgas vidare om att mål som avses i sjölagen (167/39) inte får behandlas genom strafforderförfarande. Enligt 264 § 1 mom. sjölagen skall brottmål som skall bedömas enligt sjölagen samt mål om överträdelse av stadgandena om förhindrande av sammanstötning mellan fartyg handläggas av sjörättsdomstolen i den hovrättsdomkrets där brottet har begåtts. Har brottet skett under en resa, handläggs målet av sjörättsdomstolen i den hovrättsdomkrets dit svaranden först anländer med fartyget eller där han annars anträffas eller där fartyget har sin hemort. Enligt 2 mom. i samma paragraf kan ringare brottmål tas upp och avgöras i samband med en anhängig sjörättstvist, om dessa inte kan skiljas åt eller om det finns nära gemenskap mellan dem.

I 239 § sjölagen stadgas om de situationer där en befälhavare, maskinchef, styrman, maskinmästare eller radiotelegrafist samtidigt som han döms till straff för något i paragrafen nämnt brott, kan dömas att för viss tid förlora rätten att sköta sin uppgift och eventuellt till att förlora den behörighet som behövs för uppgifterna.

Av de ovan nämnda stadgandena följer att det inte är ändamålsenligt att genom strafforderförfarande behandla ett brottmål som skall straffas med stöd av sjölagen. Därför föreslås för tydlighetens skull ett uttryckligt stadgande om saken bli intaget i detta moment.

I momentet skall också stadgas att mål som avses i militära disciplinlagen (331/83) inte får behandlas genom strafforderförfarande. Stadgandet motsvarar gällande rätt, även om detta inte uttryckligen finns utsagt i den nuvarande lagen. Däremot stadgas i 15 § 2 mom. militära rättegångslagen (326/83) att ett militärt rättegångsärende inte får handläggas i strafforderförfarande. Det föreslagna 2 mom. är tydligare än de nuvarande stadgandena.

I 3 mom. föreslås ingå ett stadgande motsvarande den nuvarande lagens 13 § om att vid strafforderförfarande inte tillämpas stadgandena i lagen om villkorligt straff (135/76), vilket innebär att villkorliga bötesstraff inte kan utdömas genom strafforderförfarande. Strafforderförfarandet är avsett att användas vid ofta förekommande typiska förseelser. Då är det bra att påföljden så ofta som möjligt utdöms enhetligt, på samma grunder. För att ett straff, också ett bötesstraff, skall kunna utdömas villkorligt krävs alltid sådan särskild prövning som bättre kan ske vid domstolsförfarande än vid strafforderförfarande.

I den gällande 13 § stadgas också att i en strafforder kan inte heller villkorlig frihet förklaras förverkad eller förordnas att ett förvandlingsstraff för böter skall verkställas. Något motsvarande stadgande ingår inte i den nya lagen, eftersom det enligt ordalydelsen i 1 mom. redan är självklart att sådana påföljder inte kan utdömas genom strafforderförfarande.

2 §. I denna paragraf ingår ett stadgande motsvarande 17 § i den nuvarande lagen om att straff inte får utdömas genom strafforderförfarande om inte målsäganden givit sitt samtycke därtill. Samtycket kan ges till förundersökningsmyndigheten, till den som enligt 3 § framställt straffanspråket eller till den som enligt 9 § utfärdar straffordern. Samtycket eller yrkandet att saken skall behandlas i domstol skall i enlighet med nuvarande praxis kunna antecknas på straffanspråksblanketten eller på den handling som uppgjorts vid förundersökning enligt 5 §.

För att strafforderförfarandet skall kunna användas vid målsägandebrott måste målsäganden på samma sätt som då det gäller väckande av åtal ha framställt begäran om åtal.

Återtagande av ett samtycke enligt denna paragraf utgör inte hinder för användningen av strafforderförfarandet. Detta föreslås bli uttryckligen stadgat i paragrafen.

Om en målsägande ger sitt samtycke enligt denna paragraf har han möjlighet att föra talan rörande sina privaträttsliga yrkanden som tvistemål i domstol mot den svarande i brottmålet.

Enligt 12 § 1 mom. 1 punkten (456/87) lagen angående stämpelskatt är en expedition befriad från stämpelskatt också i ett mål som gäller ett privaträttsligt anspråk med anledning av brott. Förordningen om avgifter för allmän under-

rätts, magistrats och notarius publicus' prestationer (290/87) föreslås bli ändrad så att den motsvarar stadgandet i den nämnda 12 § 1 mom. 1 punkten.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om avgifter för domstolars och vissa justitieförvaltningsmyndigheters prestationer samt till vissa lagar som har samband med dem (RP 241/1992 rd) föreslås att i den förstnämnda lagen, i 6 § 1 mom. 6 punkten, skall ingå ett stadgande enligt vilket handläggningsavgifter enligt lagen i fråga inte uppbärs i brottmål där allmänna åklagaren har utfört åtalet. Enligt lagen i fråga uppbärs t.ex. som handläggningsavgifter i tvistemål 250 mk i stämningsavgift och 500 mk i rättegångsavgift, dvs. sammanlagt 750 mk.

Om riksdagen hinner anta det förslag som ingår i nämnda proposition innan de lagförslag som ingår i förevarande proposition behandlas, föreslås att den nämnda 6 punkten ändras så att handläggningsavgifter inte uppbärs i brottmål där åtalet utförs av allmänna åklagaren eller i mål som gäller privaträttsliga anspråk med anledning av ett sådant brott.

Om målsäganden inte ger sitt samtycke till att strafforderförfarandet används, kan saken, på samma sätt som enligt gällande lag, behandlas som brottmål vid domstol. I samband med behandlingen kan målsäganden framställa eventuella ersättningsanspråk. Dessutom kan han förena sig om åklagarens straffanspråk eller framställa ett avvikande straffanspråk.

Framställande av straffanspråk

3 §. Denna paragraf anger vilka tjänstemän som kan framställa straffanspråk. Enligt förslaget kan straffanspråk framställas av polismän, tullmän eller andra tjänstemän som utför i lag stadgad övervakning, på eget initiativ eller på åklagarens vägnar.

Den föreslagna paragrafen motsvarar 3 § i den gällande lagen.

Begreppet polisman finns närmare definierat i 36 polisförordningen. Enligt 3 § polislagen kan uppgifter som hör till polisens verksamhetsområde genom förordning åläggas försvarsväsendet, gränsbevakningsväsendet och andra myndigheter. Enligt 2 mom. i denna sistnämnda paragraf får inrikesministeriet eller

länsstyrelsen för särskilda polisuppgifter ge någon polisbefogenheter i enlighet med vad som stadgas genom förordning.

Enligt 58 § tullagen får undersökningsledaren eller någon annan till uppgiften förordnad tullman i enlighet med åklagarmyndighetens anvisningar redan vid förundersökningen på åklagarens vägnar och under dennes tillsyn framställa sådana yrkanden som avses i 1 § lagen om strafforder. I detta lagrum måste språkliga ändringar göras med anledning av den föreslagna lagen.

Som exempel på andra tjänstemän som utför lagstadgad övervakning må nämnas att en gränsbevakningsman med stöd av 14 § lagen om gränsbevakningsväsendet (5/75) kan framställa yrkanden enligt 1 § lagen om strafforder. Också i detta lagrum måste språkliga ändringar göras på grund av den föreslagna lagen.

I praktiken kommer ett straffanspråk på samma sätt som nu att framställas redan direkt på den plats där förseelsen begåtts eller i samband med förundersökning enligt 5 § i förslaget.

Att framställa straffanspråk kan bli aktuellt också då saken har överförts till åklagaren för att han skall pröva om han vill väcka åtal eller inte. Om åklagaren anser att strafforderförfarandet skall tillämpas i saken ger han den i paragrafen avsedda tjänstemannen i uppgift att framställa straffanspråk.

4 §. I denna paragraf stadgas i vilken form ett straffanspråk skall framställas samt vilka uppgifter som skall ingå i det. Förslaget motsvarar 5 § 1 mom. i den gällande lagen.

I 1 mom. sägs att straffanspråket skall framställas skriftligen och vara undertecknat av framställaren.

Enligt 2 mom. skall av straffanspråket framgå vem den misstänkte är, när och var förseelsen har begåtts samt övriga uppgifter för att beskriva förseelsen, vilka lagrum som tillämpas och vilket straff och vilken förverkandepåföljd som yrkas för förseelsen. Vidare skall av straffanspråket framgå hur mottagaren skall förfara om han önskar motsätta sig det. Motsvarande bestämmelser ingår i 5 § 2 mom. i den gällande lagen.

5 §. I paragrafen stadgas en hurudan förundersökning som skall verkställas innan straffanspråket framställs. I den gällande lagen ingår ett stadgande om förundersökning i 6 §. Enligt förslaget kan den förundersökning som verkställs innan straffanspråket framställs vara

en sådan summarisk förundersökning som avses i 44 § förundersökningslagen (449/87) och vid vilken utreds endast de omständigheter som är nödvändiga för utdömande av en påföljd genom strafforderförfarande enligt denna lag.

Enligt den nämnda 44 § finns vid en summarisk förundersökning ingen undersökningsledare och i förundersökningsberättelsen antecknas endast huvudinnehållet av den förhördes utsaga, vilken inte behöver antecknas i ett förundersökningsprotokoll, utan kan ingå t.ex. i ett straffanspråk eller någon annan handling som upprättas vid förundersökningen.

Den förundersökning som föreslås här motsvarar i praktiken den förundersökning som enligt den gällande lagen verkställs vid strafforderförfarande.

Huvudinnehållet i den misstänktes utsaga, hans bestridande eller medgivande av sin skuld till den påstådda förseelsen, skall endast kortfattat antecknas i straffanspråket, brottsanmälan eller någon annan handling som upprättas vid förundersökningen.

Uppgörandet av ett egentligt förundersökningsprotokoll kommer, på samma sätt som i dag, i allmänhet i fråga endast om den misstänkte kräver en fullständig förundersökning och om myndigheten anser att det finns skäl att gå med på detta krav.

I det fall att den som framställer straffanspråket anser förundersökningen vara bristfällig, skall han med stöd av 10 § i förslaget uppmana den som gjort förundersökningen att komplettera den. Också den misstänkte har enligt 12 § förundersökningslagen rätt att vända sig till förundersökningsmyndigheten för att få ytterligare undersökningar utförda, om han anser att hans intresse kräver det.

6 §. I 1 mom. stadgas om delgivning av straffanspråk. I den gällande lagen ingår ett motsvarande stadgande i 5 § 2 mom. Enligt detta gällande lagrum skall straffanspråket delges den åtalade med iakttagande av vad om delgivning av skriftlig stämning är stadgat. Någon sådan hänvisning behövs inte längre, eftersom man i samband med revisionen av rättegångsförfarandet i tvistemål också har reviderat stadgandena om delgivning i brottmål.

Enligt förslaget skall straffanspråket delges den misstänkte så snart förundersökningen slutförts eller, om detta inte är möjligt, så snart som möjligt därefter, på det sätt som stadgas i 11 kap. 22 § rättegångsbalken (1056/91). Vid

delgivning räcker det med att den stämningssman som verkställt delgivningen eller en annan person som enligt lagen om stämningssmän (505/86) har rätt att verkställa en delgivning undertecknar delgivningsbeviset.

Enligt 11 kap. 25 § rättegångsbalken (1056/91) skall ett skriftligt intyg av stämningssmannen anses styrka att delgivningen har verkställts så som intyget anger. Enligt dessa lagrum behövs således inte längre något ojävigt vittne eller den instämmdas underskrift.

I 5 § 3 mom. i den gällande lagen stadgas att allmänna åklagaren och en polisman kan verkställa delgivning på samma sätt som en stämningssman. Något sådant specialstadgande behövs inte längre i den föreslagna lagen, för enligt 6 § lagen om stämningssmän är bl.a. en polisman och en allmän åklagare berättigade att så som stämningssman verkställa stämning och delgivning.

I 5 § 2 mom. i den gällande lagen ingår också detaljerade stadganden om vilken handling som skall delges och om att till delgivningen skall fogas ett inbetalningskort att nyttjas vid betalningen av böterna eller det belopp som yrkas förverkat.

Dessa stadganden föreslås tillsammans med andra mera detaljerade stadganden ingå i en förordning som skall ges separat och som skall träda i kraft samtidigt som den lag som föreslås i denna proposition.

Enligt 17 § 2 mom. i den gällande lagen tillämpas vid strafforderförfarande i vissa fall inte vad som är stadgat om hörande av allmänt ombud eller om anmälan till myndighet angående väckt åtal.

Detta stadgande har i tiden behövts för tydlighetens skull, eftersom strafforder enligt den gällande lagen utfärdas av strafforderdomaren vid underrätten. T.ex. enligt den 106 § 1 mom. (445/37) statuterna för Helsingfors Universitet som var i kraft till den 31 maj 1991 skulle domstolen, om åtal väcktes mot en studerande, sända meddelande till universitetets rektor som, om han fann det nödvändigt, kunde sända universitetets ombud för att närvara vid handläggningen och övervaka den åtalades rätt och intresse.

Enligt den föreslagna lagen är det allmänna åklagaren som utfärdar strafforder. I praktiken kan det inte uppkomma ett sådant missförstånd att man vid det föreslagna strafforderförfarandet borde iaktta de ovan nämnda stadgandena om hörande av allmänt ombud

eller sändande av meddelande om att åtal har väckts. Därför ingår inga motsvarande stadganden i den föreslagna lagen.

7 §. I denna paragraf stadgas att straffanspråket skall sändas till åklagaren för utfärdande av strafforder. Enligt förslaget skall anspråket sändas till åklagaren omedelbart efter delgivningen. I 3 § i den gällande lagen stadgas om översändande av handlingarna angående strafforderförfarandet till åklagaren och i 8 § om att motsvarande handlingar skall sändas till strafforderdomaren.

Förslaget motsvarar båda de ovan nämnda stadgandena.

I 8 § 2 mom. i den gällande lagen stadgas vilka handlingar som skall översändas i samband med att strafforder sänds för fastställande. Mera detaljerade stadganden om vilka handlingar som skall sändas till åklagaren för utfärdande av strafforder intas i den förordning som skall träda i kraft samtidigt som den föreslagna lagen. Redan i detta sammanhang är det skäl att konstatera att åklagaren inte behöver få något straffregisterutdrag för att kunna utfärda strafforder.

Gensaga mot strafforder

8 §. I 1 mom. stadgas om förfarandet då den misstänkte motsätter sig straffanspråket. Enligt 10 § i den gällande lagen skall den åtalade, om han önskar göra straffanspråket till föremål för domstols handläggning, göra anmälan om saken till domstolens kansli inom en vecka från det meddelandet om straffanspråket delgavs honom. Med stöd av 3 § lagen om beräkning av laga tid (150/30) slutar den tidsfrist som avses i paragrafen den dag som till benämningen motsvarar den veckodag, då straffanspråket har delgetts. Om denna dag är en helgdag eller en annan sådan dag som avses i lagens 5 §, slutar tidsfristen följande vardag.

I den nu aktuella paragrafen föreslås, på de grunder som nämns i den allmänna motiveringen, att den som motsätter sig ett straffanspråk skall meddela detta till den i 9 § nämnda åklagarens kansli.

Enligt 4 § 1 mom. 6 punkten i den föreslagna lagen skall i straffanspråket antecknas den åklagare till vilken den misstänkte kan meddela att han motsätter sig straffanspråket, samt

postadressen till åklagarens kansli. Vidare skall i straffanspråket anges den sista dag då detta meddelande kan ges.

Det är viktigt att postadressen anges, eftersom man nu på samma sätt som enligt den gällande lagen föreslår att den som fått ett straffanspråk också på eget ansvar kan sända meddelande om att han motsätter sig anspråket som betalad postförsändelse.

Vidare föreslås att straffanspråket skall fogas till meddelandet om att man motsätter sig det. Så skall förfaras också enligt gällande lag, eftersom det gör det lättare att utreda vilket straffanspråk saken gäller.

I 2 mom. föreslås ingå ett stadgande om att straffanspråket skall förses med anteckning om att mottagaren har motsatt sig det och åter-sändas till honom. I den gällande lagen ingår inte något motsvarande stadgande.

Stadgandet är viktigt därför att i motsats till gällande lag skall den som motsätter sig ett straffanspråk meddela detta till åklagarens kansli och inte till domstolen. Om en strafforder utfärdas till den åtalade trots att han motsatt sig straffanspråket, kan han enligt paragrafen med hjälp av anteckningen visa att han motsatt sig anspråket och, om han så önskar, med stöd av 18 § i den föreslagna lagen anföra klagan över straffordern och få den undanröjd emedan den skall anses vara felaktig på grund av att han motsatt sig straffanspråket.

För att syftet med förslaget skall uppnås till denna del måste det av straffanspråket framgå inte bara hur den som mottagit straffanspråket skall förfara om han önskar motsätta sig det (4 § 2 mom. 5 punkten) utan också att straffanspråket försett med anteckning om att mottagaren motsatt sig det skall återsändas till honom.

I momentet föreslås vidare bli stadgat att den som motsatt sig straffanspråket skall få meddelande om vid vilken domstol och när målet kommer upp till behandling. Om meddelandet om behandlingen har sänts med posten, anses delgivningen ha skett den sjunde dagen efter det att meddelandet har inlämnats till posten för befordran. Detta stadgande motsvarar med vissa smärre ändringar 11 § i den gällande lagen.

Innan meddelande om behandlingsdagen kan sändas till den som motsatt sig straffanspråket måste åklagaren komma överens om behandlingsdagen med domstolen. Genom det i mo-

mentet nämnda meddelandet kan målet anses ha blivit anhängiggjort vid den domstol där det enligt meddelandet tas upp till behandling. I samband med att rättegångsförfarandet i brottmål kommer att ändras så att åklagaren i regel sänder stämmingsansökan till domstolen, måste man sannolikt ändra stadgandet i det aktuella momentet så att en rättegång med anledning av att någon motsatt sig ett straffanspråk anhängiggörs på samma sätt som andra rättegångar i brottmål.

Utfärdande av strafforder

9 §. I 1 mom. föreslås att strafforder utfärdas av åklagaren. I den allmänna motiveringen redogörs för orsakerna till att det nu föreslås att utfärdandet av strafforder överförs från strafforderdomaren till åklagaren. I den föreslagna 10 § ingår ett stadgande om vilka åtgärder åklagaren skall vidta innan han utfärdar en strafforder och hur åklagaren kan ändra ett framställt straffanspråk. I 11 § stadgas om när strafforder inte alls får utfärdas och när en strafforder skall återkallas.

I 2 mom. stadgas att strafforder också kan utfärdas av en biträdande åklagare som justitiekanslern i statsrådet har förordnat för uppgiften. Enligt momentet förordnas till biträdande åklagare tills vidare eller för viss tid en polisman eller någon annan för uppdraget lämplig person.

Enligt den gällande 16 § kan justitiekanslern förordna en biträdande åklagare att fungera som åklagare i strafforderärenden. Detta stadgandet har i tiden tagits in i lagen på grund av det stora antalet strafforderärenden. Till denna del har situationen inte förändrats, och i själva verket har antalet strafforderärenden ökat från år till år. Om man frångår den möjlighet som förslaget innebär, måste nya åklagartjänster inrättas.

I 3 mom. stadgas att den i 2 mom. nämnda biträdande åklagaren i sin uppgift är underställd den allmänna åklagare som justitiekanslern bestämt. Ett motsvarande stadgande ingår i 16 § 3 mom. i den gällande lagen.

I de uppgifter som gäller utfärdande av strafforder är den person som förordnats till uppdraget självständig, och åklagaren övervakar inte honom på det sätt som chefen för polisdistriktet enligt 11 § ordningsbotslagen övervakar en biträdande åklagare t.ex. genom

att undanröja ordningsbotsförelägganden. Det föreslagna stadgandet innebär närmast det att åklagaren kan informera den som förordnats till uppdraget om den straffpraxis som han iakttar. Därtill är den som förordnats för uppdraget administrativt underställd den åklagaren som avses i stadgandet. Han är t.ex. skyldig att iaktta åklagarens bestämmelser om att strafforder måste utfärdas utan dröjsmål.

10 §. I denna paragraf stadgas vilka åtgärder åklagaren skall vidta då han får ett straffanspråk för utfärdande av strafforder. Paragrafen motsvarar 7 § i den gällande lagen.

Enligt förslaget skall åklagaren utan dröjsmål granska straffanspråket och, om han finner det befogat, genast vidta åtgärder för att verkställa ytterligare undersökningar som han finner påkallade eller för att avhjälpa fel eller brister som framkommit.

Strafforderförfarandet är avsett att vara ett enkelt och snabbt förfarande. Trots att förslaget inte innehåller något stadgande om den tid inom vilken en strafforder måste utfärdas efter delgivningen av straffanspråket, är avsikten att straffordern utfärdas så snart som möjligt efter det att den tid inom vilken mottagaren kan motsätta sig anspråket har löpt ut.

Trots att strafforderförfarandet skall vara ett snabbt förfarande är det viktigt att se till att förfarandet uppfyller kraven på rättsskydd. En strafforder får t.ex. inte utfärdas om en målsägandes samtycke till förfarandet saknas eller om förseelsen har preskriberats enligt stadgandena i 8 kap. strafflagen. Strafforder skall inte heller utfärdas om den påstådda gärningen inte uppfyller rekvisiten för förseelsen eller om det inte finns en tillräcklig utredning om den.

Enligt 5 § i lagförslaget är den förundersökning som verkställs innan straffanspråket framställs i allmänhet rätt summarisk. Bland annat därför kan det hända att åklagaren inte alltid har tillgång till tillräcklig utredning för att kunna utfärda en strafforder. Enligt paragrafen skall åklagaren genast vidta åtgärder för att verkställa ytterligare undersökningar eller för att avhjälpa fel eller brister.

11 §. I denna paragraf finns stadgandena om alla de situationer då strafforder inte får utfärdas.

Enligt 1 mom. 1 punkten får strafforder inte utfärdas om den misstänkte har motsatt sig straffanspråket enligt 8 §.

Enligt 2 punkten i samma moment får strafforder inte utfärdas om målsäganden har åter-

kallat sin åtalsbegäran angående en förseelse för vilken allmänna åklagaren inte får väcka åtal utan en sådan begäran. Denna punkt motsvarar 8 § 4 mom. i den gällande lagen.

I den föreslagna 3 punkten stadgas på samma sätt som i 4 § i den gällande lagen att strafforder inte får utfärdas, om straffanspråk inte har delgivits den misstänkte innan åtalsrätten har preskriberats med stöd av stadgandena i 8 kap. strafflagen. Enligt 8 kap. 2 § strafflagen upphör preskriptionstiden att löpa då den som skall åtalas lagligen har kallats att svara. Delgivningen av straffanspråket har således då det gäller preskriberingen samma verkan som delgivningen av en stämning.

I 4 punkten stadgas på samma sätt som i 4 § i den gällande lagen att strafforder inte får utfärdas, om mer än ett år har förflutit efter delgivningen av straffanspråket.

Enligt 5 punkten får strafforder inte utfärdas, om det i målet framkommer omständigheter med hänsyn till vilka straff inte skall utdömas. Stadgandet motsvarar delvis 9 § i den gällande lagen.

Det föreslagna stadgandet skall tillämpas t.ex. då det i saken har framkommit omständigheter som gör att den i straffanspråket nämnda gärningen inte är straffbar enligt lag eller om det inte finns någon utredning som visar att den som fått straffanspråket har gjort sig skyldig till den påstådda förseelsen.

I 2 mom. stadgas att den som utfärdar strafforder kan låta bli att utfärda en strafforder, om det är frågan om en förseelse där åtalsetergift är möjlig enligt lag.

Sådana stadganden finns t.ex. i 15 och 15 a §§ förordningen om införande av strafflagen.

Enligt nämnda 15 § får åklagaren meddela åtalsetergift då brottet inte kan förutses medföra strängare straff än böter och gärningen, med hänsyn till sin menlighet eller gärningsmannens skuld sådan den framgår av brottet, skall anses ringa bedömd som en helhet. Enligt samma lagrum får åklagaren meddela åtalsetergift också för ett brott som begåtts av någon som inte har fyllt 18 år, om det inte kan förutses medföra strängare straff än böter eller fängelse i högst sex månader och gärningen snarare kan anses ha berott på oförstånd eller förhastande än för likgiltighet för förbud och påbud.

Enligt den ovan nämnda 15 a § får åtalsetergift, om ett viktigt allmänt eller enskilt intresse inte kräver något annat, också medde-

las när en rättegång och ett straff skall anses oskäligen eller oändamålsenligen med hänsyn till gärningsmannens handlande för att avstyra eller avlägsna verkningarna av brottet samt med hänsyn till övriga i paragrafen nämnda omständigheter.

Som exempel på sådana stadganden i andra lagar enligt vilka åklagaren kan meddela åtals- eftergift kan nämnas 104 § vägtrafiklagen, 63 § gruvlagen, 13 kap. 12 § vattenlagen och 85 § 5 mom. alkohollagen. T.ex. enligt det sistnämnda stadgandet har allmänna åklagaren under de i momentet nämnda förutsättningarna rätt att enligt prövning underlåta att åtala en överlåtare av alkoholdrycker.

12 §. I denna paragraf stadgas om utfärdande av en strafforder som är annorlunda än vad som finns angivet i straffanspråket. Om den som utfärdar straffordern anser att straffordern skall utfärdas för någon annan gärning eller att den skall vara strängare än vad som angivits i straffanspråket, skall en ny delgivning verkställas med anledning av ändringen, och det tidigare straffanspråket skall återkallas. Den föreslagna paragrafen motsvarar delvis 7 och 9 §§ i den gällande lagen.

På grund av att ändring i en strafforder inte får sökas genom besvär och att strafforder kan utfärdas endast om den åtalade inte har motsatt sig det straffanspråk som framställts mot honom, är det nödvändigt att det straff och den förverkandepåföljd som bestäms inte får vara strängare än vad som angivits i det delgivna straffanspråket.

Trots att det inte framgår direkt av ordalydelsen i förslaget, är det meningen att straffanspråket skall framställas på basis av den gärningsbeskrivning, för den förseelse och enligt de stadganden som angivits i straffanspråket. Om åklagaren önskar utfärda en strafforder för en annan förseelse eller med en strängare påföljd än vad som angetts i straffanspråket, måste enligt förslaget en ny delgivning verkställas med anledning av ändringen. Sakligt sett är det då frågan om att ett nytt straffanspråk framställs, och den som begått förseelsen kan med stöd av 8 § i den föreslagna lagen motsätta sig detta på samma sätt som det ursprungliga straffanspråket.

I praktiken torde man komma att förfara så att åklagaren återsänder handlingarna till den tjänsteman som framställt straffanspråket för att ett nytt straffanspråk skall delges.

Om ändringen bara innebär att en straffor-

der med ett straff eller en förverkandepåföljd som är lindrigare än vad som angetts i straffanspråket kommer att utfärdas, behöver ny delgivning inte verkställas för att straffordern skall kunna utfärdas.

I de fall då man önskar utfärda en strafforder som inte motsvarar det delgivna straffanspråket, skall det ursprungliga straffanspråket enligt momentet återkallas på det sätt som anges i 13 §. Också i det fall att straffet eller förverkandepåföljden utdöms om lindrigare än vad som angetts i anspråket, skall ett meddelande om ändringen i enlighet med 13 § sändas till den för vilken straff har yrkats, och till den myndighet som nämns i paragrafen, för att ett eventuellt överbetalat belopp skall kunna återbetalas.

13 §. I denna paragraf stadgas att den för vilken straff har yrkats samt den myndighet som skall ta emot den förskotts betalning som avses i 6 kap. 2 § förordningen om verkställighet av straff, omedelbart skall få meddelande om att strafforder med stöd av 11 § inte har utfärdats, att straffanspråket har återkallats eller att ett lindrigare straff än det yrkade har utdömts. Lagrummet motsvarar 8 § 3 mom. i den gällande lagen.

Det är viktigt att myndigheterna får det här nämnda meddelandet för att helt eller till den överskjutande delen kunna återbetala böter som betalats i förskott. Meddelandet till den för vilket straffet har yrkats är viktigt därför att han då kan lämna böterna obetalda eller betala det riktiga bötesbeloppet.

14 §. I 1 mom. stadgas för tydlighetens skull att om strafforder med stöd av 11 § 2 mom. inte har utfärdats, får allmänna åklagaren utan hinder av detta beslut väcka åtal, om en ny utredning i saken visar att beslutet har grundat sig på väsentligt bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Därmed jämställs ett underlåtande att utfärda strafforder enligt 11 § 2 mom. med ett beslut om åtal eftergift enligt 15 och 15 a §§ förordningen om införande av strafflagen.

Ett stadgande motsvarande det här föreslagna momentet ingår i 15 c § förordningen om införande av strafflagen. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till revision av stadgandena om eftergift av straffrättsliga åtgärder (RP 79/1989 rd) konstateras i den detaljerade motiveringen till denna 15 c §, att den i momentet nämnda nya utredningen bör gälla just det brott som åtgärdseftergiften har avsett.

Ett beslut får inte ändras enbart på den grund att uppgifterna är bara i någon mån bristfälliga eller felaktiga. T.ex. om saken kommer i en helt ny dager exempelvis för att det visar sig att gärningen har varit uppsåtlig och inte begåtts av osaktsamhet, vilket man antagit på basis av den tidigare utredningen, kan det tidigare beslutet i saken ändras med stöd av detta moment.

Det faktum att svaranden t.ex. betar sig klandervärt efter det att beslut enligt 11 § 2 mom. att inte utfärda strafforder har fattats, berättigar inte till väckande av åtal på den grund som nämns i detta moment.

I 2 mom. stadgas för tydlighetens skull på samma sätt som i 15 d § 2 mom. förordningen om införande av strafflagen att en högre åklagare utan hinder av beslut enligt 11 § 2 mom. har rätt att ta upp frågan om väckande av åtal till ny prövning enligt vad som stadgas särskilt. Den högre åklagare som avses här är vid prövningen inte begränsad av en sådan ny utredning som avses i 1 mom.

Hänvisningen avser reglementet för justitiekanslern vid statsrådet (416/57) och förordningen om polisinspektör i egenskap av länsåklagare (736/85). Enligt reglementet skall justitiekanslern såsom högsta åklagare övervaka åklagarmyndigheternas verksamhet så, att de som har gjort sig skyldiga till brott utan dröjsmål befordras till laga ansvar, men oskyldiga inte åtalas eller ådöms straff. Justitiekanslern kan besluta att åtal skall väckas och själv överta åtal som en lägre åklagare har väckt.

Enligt nämnda förordning är länsåklagarna förmän för de övriga allmänna åklagarna i länet. Länsåklagaren kan ålägga en honom underställd åklagare att väcka åtal i ett ärende som faller inom dennes befogenhet. Länsåklagaren kan också själv förbehålla sig att avgöra ett ärende som ankommer på en honom underställd åklagare.

Särskilda stadganden

15 §. I denna paragraf stadgas att angående verkställigheten av strafforder gäller vad som stadgas om verkställighet av dom som vunnit laga kraft och om indrivning av böter. I fråga om ordningsbot ingår ett motsvarande stadgande i 18 § ordningsbotslagen. Stadgandet

behövs därför att strafforder inte längre utfärdas av domstolen utan av åklagaren.

16 §. I denna paragraf stadgas på samma sätt som i 17 § 2 mom. i den gällande lagen om anmälan som skall sändas med anledning av straffordern.

Enligt paragrafen tillämpas vid strafforderförfarande inte vad som för särskilda fall stadgas om att ett utdömt straff skall anmälas till myndighet, utom då anmälningsskyldigheten föreskrivs med tanke på tillsynen över en viss närings- eller yrkesutövning eller över trafiken.

Stadganden om domstolens anmälningsskyldighet med tanke på tillsynen över närings- eller yrkesutövning ingår t.ex. i 15 § förordningen om bostadsförmedlingsförelser (534/62), 23 § förordningen om resebyråer och 29 § förordningen om ädelmetallarbeten (292/77). T.ex. med stöd av det sistnämnda lagrummet skall domstolen om den dömer någon för överträdelse av stadgandena om metallarbete göra anmälan om utslaget till tekniska kontrollcentralen. I alla de ovan nämnda stadgandena är maximistraffet böter eller fängelse i högst sex månader. Med stöd av dem kan således straff utdömas också genom strafforderförfarande.

Ett stadgande om anmälan om utslag som gäller trafikbrott ingår i 106 § (435/91) vägtrafiklagen. Där sägs att om någon döms till straff eller om körförbud utfärdas av domstol för trafikbrott som har begåtts vid förande av ett motordrivet fordon, skall den myndighet som för körkortsregistret underrättas om utslaget så som justitieministeriet föreskriver.

17 §. I denna paragraf stadgas att ändring i strafforder inte får sökas genom besvär. Möjligheten till ordinärt ändringssökande behövs inte, emedan strafforder inte ens får utfärdas om den som fått ett straffanspråk motsätter sig detta.

Om den åtalade har motsatt sig straffanspråket kan åklagaren föra saken till behandling som ett brottmål vid allmän underrätt. I det utslag som underrätten sedan ger i sinom tid kan den åtalade söka ändring genom besvär.

18 §. I paragrafen stadgas om möjligheten att ansöka om att en felaktig strafforder skall undanröjas. Enligt 14 § 2 mom. i den gällande lagen skall den som vill anföra klagan över strafforderdomarens strafforder på grund av domvilla inge sin klagoskrift till hovrätten inom sex månader från den dag då han fick del

av strafforderns utfärdande. Om grunderna för klagan på grund av domvilla stadgas i 31 kap. 1 § rättegångsbalken.

Enligt denna 1 § kan en laga kraft vunnen dom undanröjas om rätten inte har varit domför, om ärendet upptagits till prövning trots att det förelegat en sådan omständighet på grund av vilken rätten självant borde ha lämnat ärendet utan prövning, om en frånvarande som inte blivit stämd har dömts eller om det vid rättegången har inträffat något annat rättegångsfel som konstateras eller kan antas ha väsentligt inverkat på målets utgång. Om en strafforder har utfärdats trots att ett straffanspråk inte har delgivits den misstänkte eller trots att denne har motsatt sig anspråket, skall straffordern kunna undanröjas med stöd av det nu aktuella momentet.

Eftersom en avsevärd mängd ärenden behandlas genom strafforderförfarande och eftersom ärendena avgörs på basis av en mera summarisk undersökning än vid domstolsbehandling, föreslås här att grunderna för klagan utvidgas så att en strafforder på ansökan kan undanröjas också då den grundar sig på en felaktig tillämpning av lag. Så skall man kunna förfara t.ex. då strafforder har utfärdats för en gärning som enligt lag inte är straffbar.

I momentet föreslås också bli stadgat att om en strafforder har undanröjts kan för svaranden inte bestämmas eller utdömas ett strängare straff än det som hade bestämts i den undanröjda straffordern. Detta stadgande tas in för tydlighetens skull. Svaranden måste kunna lita på att ett straff som påförts honom inte senare kan skärpas på formella grunder.

I 2 mom. föreslås att en strafforder kan undanröjas av underrätten i stället för av hovrätten. Förslaget följer av att strafforder enligt den gällande lagen utfärdas av en domare vid underrätten. Då strafforder enligt förslaget skall utfärdas av åklagaren, bör det anses ändamålsenligt att de här avsedda ärendena behandlas i tingsrätten som första rättsinstans.

Enligt 14 § 2 mom. i den gällande lagen skall klagan anföras inom sex månader från den dag då klaganden fick del av straffordern. Nu föreslås det att ansökan skall göras inom ett år. Därmed kan man bättre än i dag säkerställa att felaktiga strafforder blir undanröjda. Samtidigt föreslås det att tiden för inlämnande av ansökan börjar från verkställigheten av de böter eller den förverkandepåföljd som har för-

ordnats genom straffordern eller från det att den misstänkte har betalat böterna eller förverkandepåföljden. På det sättet kan man mera exakt än i dag fastställa när tiden för inlämnande av ansökan enligt denna paragraf börjar.

I momentet stadgas också i vilken sammansättning tingsrätten är beslutför att handlägga sådana ärenden som avses i paragrafen. Här föreslås att ärendet i tingsrätten kan avgöras av en lagfaren medlem ensam. Ett sådant ärende kan i allmänhet i underrätten handläggas vid skriftlig handläggning. Detta beror på att dessa ärenden i allmänhet gäller konstaterande av ett sådant fel som framgår av handlingarna. Om handläggningen av ärendet av någon anledning kräver att muntlig bevisning upptas, finns det inget hinder för att det handläggs vid underrättens sammanträde. I så fall är tingsrätten enligt detta moment beslutför med en domare.

I 31 kap. 16 § rättegångsbalken stadgas att vad i kapitlet stadgats om laga kraft vunnen dom skall äga motsvarande tillämpning då det är fråga om ett rättsligt avgörande som är jämfällbart med en laga kraft vunnen dom. Enligt den föreslagna lagen är en utfärdad strafforder ett sådant rättsligt avgörande som avses i det nämnda lagrummet. Därmed gäller om undanröjande och återbrytande av strafforder, om inte annat följer av den här aktuella paragrafen, vad som stadgas i 31 kap. rättegångsbalken.

19 §. I 1 mom. stadgas om åklagarens skyldighet att rätta skriv- eller räknefel eller andra motsvarande uppenbara fel som han observerar i straffordern, om straffordern inte med anledning av rättelsen blir strängare. Därmed kan ett uppenbart fel rättas genom ett enkelt förfarande utan att saken behöver föras till domstol.

Enligt momentet kan som skriv- eller räknefel eller annat motsvarande fel rättas t.ex. uppenbara fel i namnet, om det inte är frågan om ett sådant misstag beträffande namnet som regleras i 31 kap. 11 § rättegångsbalken. Också ett multiplikationsfel i ett bötesstraff skall kunna korrigeras med stöd av detta moment, om det inte leder till ett strängare straff. Vidare kan ett fel i adressen eller personbeteckningen och ett i straffordern antecknat felaktigt lagrum korrigeras.

Enligt momentet skall svaranden vid behov beredas tillfälle att bli hörd innan ett fel rättas. De fel som kan rättas med stöd av denna paragraf är i allmänhet så uppenbara och ostridiga att parten inte behöver höras om

rättelsen. Trots det kan det i vissa fall vara en fördel att svaranden bereds tillfälle att bli hörd innan felet rättas.

Om det finns ett fel i straffanspråket måste åklagaren rätta det då straffordern utfärdas. Om korrigeringen leder till ett strängare slutresultat, måste en ny delgivning verkställas med anledning av rättelsen och det tidigare straffanspråket återkallas.

I paragrafen föreslås ingen möjlighet att rätta ett skriv- eller räknefel eller ett annat motsvarande uppenbart fel i straffordern så att straffordern därigenom blir strängare. Vid strafforderförfarandet måste svaranden kunna lita på att den påföljd som påförts honom är slutgiltig och inte kan skärpas på grunder som kan anses vara tekniska.

I 2 mom. stadgas om meddelande om ett rättat fel. Om straffet blir lindrigare till följd av rättelsen skall meddelande om det nya straffet sändas på det sätt som stadgas i 13 §. Enligt denna 13 § skall en sådan ändring meddelas den för vilken straff har yrkats samt den myndighet som skall ta emot förskottsbetalning som avses i 6 kap. 2 § förordningen om verkställighet av straff. Dessa meddelanden behövs för att den betalningsskyldige inte skall betala för mycket och för att en överbetalat belopp skall kunna återbetalas.

20 §. I denna paragraf sägs att närmare stadganden om verkställigheten av lagen utfärdas genom förordning.

I förordningen kan bl.a. ingå bestämmelser om vilka handlingar som skall användas vid framställande av straffanspråk och utfärdande av strafforder och på vilket sätt böter eller förverkandepåföljder skall betalas. Vidare kan i förordningen bestämmas hur verkställigheten av de utdömda påföljderna skall ordnas.

1.2. Vägtrafiklagen

I propositionen föreslås en ändring i 80 a § 4 mom. vägtrafiklagen därför att momentet i sin nuvarande lydelse i fråga om domstolsbehandlingen av ärenden som gäller körförbud hänvisar till 10—12, 14—16 och 18 §§ i den nuvarande lagen om strafforder. Eftersom den föreslagna lagen om strafforderförfarande inte innehåller motsvarande stadganden om domstolsbehandling, föreslås att det i lagrummet i fråga tas in en hänvisning till 12—17 §§ ordningsbotslagen, vilka gäller domstolsbehand-

ling. I dessa paragrafer i ordningsbotslagen stadgas om ett i praktiken likadant förfarande som enligt 10—12, 14—16 och 18 §§ i den gällande lagen om strafforder. I jämförelse med dagens läge förändras förfarandet så att dessa ärenden alltid behandlas i sammanträde med en domare och ändring i avgörandet inte får sökas genom ordinära rättsmedel.

1.3. Lagen om gränsbevakningsväsendet och tullagen

I 14 § 1 mom. lagen om gränsbevakningsväsendet och 58 § 1 mom. tullagen bör göras vissa formella ändringar till följd av den föreslagna lagen om strafforderförfarande. Nu sägs i vartdera lagrummet att en där nämnd myndighet på åklagarens vägnar och under dennes tillsyn får framställa sådana yrkanden som avses i 1 § lagen om strafforder. Eftersom paragrafhänvisningen blir felaktig då den föreslagna lagen träder i kraft och eftersom en tjänsteman som utför lagstadgad övervakning kan utfärda strafforder enligt den föreslagna lagen om strafforderförfarande, föreslås att lagrummen i fråga ändras så att man i dem hänvisar till 3—7 §§ i den föreslagna lagen om strafforderförfarande.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 december 1993. Innan lagarna träder i kraft bereds vid justitieministeriet en förordning med stadganden om verkställigheten av lagen om strafforderförfarande. Det föreslås att lagen om strafforder (146/70) jämte ändringar upphävs genom lagen om strafforderförfarande.

I lagen föreslås också ingå ett övergångsstadgande, enligt vilket man vid behandlingen av strafforderärenden i vilka straffanspråk har framställts före den 1 december 1993 tillämpar den tidigare lagen.

3. Lagstiftningsordning

Grundlagsutskottet ansåg i sitt utlåtande (GruU 1/1982 rd) om regeringens proposition till riksdagen med förslag till ordningsbotslag och vissa därtill anslutna lagar (RP 19/1981 rd) att det med beaktande av den centrala bety-

delsen av 2 § 4 mom. regeringsformen är skäl att noggrannt överväga behovet av och ändamålsenligheten hos arrangemang som innebär en överföring av domsrätten.

Vid ett övervägande av huruvida systemet med ordningsbot och andra liknande arrangemang, genom vilka utövandet av domsrätten de facto fräntas domstolarna, är godtagbart med tanke på 2 § 4 mom. samt 13, 53 och 91 §§ regeringsformen, angav grundlagsutskottet i sitt utlåtande följande synpunkter som allmänna förutsättningar för att en lag skall kunna stiftas i sedvanlig ordning, då det är frågan om utövande av den straffrättsliga domsrätten.

Om den straffrättsliga domsrätten ens till någon del utövas utanför domstolarna, måste det enligt utlåtandet förutsättas att det stadgas om saken i lag där det tillräckligt noggrannt definieras vilka befogenheter de personer som de facto utövar domsrätten har och vilket förfarande som skall tillämpas.

Med tanke på rättsskyddet är det viktigt att det genom beslut av domare eller domstol inte bestäms andra påföljder än sådana som har förmögenhetsvärde, och penningvärdet av dessa skall fastställas så att de skäligen kan betalas av alla, oberoende av betalningsförmågan. De påföljder som i ett sådant fall kommer i fråga får inte heller direkt eller indirekt innebära eller leda till förlust av den personliga friheten. Förlusten av den personliga friheten som en straffpåföljd är en åtgärd som så djupt griper in i medborgarnas grundläggande rättigheter, att beslut därom enligt utlåtandet måste anses vara en befogenhet som uteslutande tillkommer domstolarna.

Vidare måste det enligt utlåtandet förutsättas att föremålet för en straffrättslig påföljd som bestäms utanför domstolarna alltid skall ha en möjlighet att föra ärendet till en oberoende domstol för avgörande.

Grundlagsutskottet ansåg att förslaget till ordningsbotslag stod i strid med 53 § regeringsformen, eftersom där stadgas att högsta domstolen utövar högsta domsrätten i rättegångsmål samt vakar över rättvisans handhavande av domare och exekutiva myndigheter och eftersom ändring i underrättens beslut i ett ordningsbotsmål inte fick sökas genom ordinära rättsmedel.

Denna sistnämnda anmärkning av grundlagsutskottet sista anmärkning ledde till att ordningsbotslagen stiftades efter behandling

enligt 67 § 2 mom. riksdagsordningen, eftersom lagutskottet inte gjorde den ändring som utlåtandet skulle ha förutsatt.

Lagutskottet konstaterade i sitt betänkande om samma proposition (LaUB 5 1982 rd) att det inte är konsekvent att så betona förutsättningarna för ändringssökande i ordningsbotsärenden att de blir rigorösare än förutsättningarna för sökande av ändring i ett på dagsböter baserat bötesstraff som utdöms genom strafforderförfarande. Utskottet fann att stadgandet om besvärsubud i 17 § 2 mom. i förslaget var ändamålsenligt.

För det första kan det konstateras att den grund som i tiden ledde till att ordningsbotslagen stiftades i grundlagsordning inte är relevant i samband med lagförslagen i denna proposition. Om åklagaren i underrätten väcker åtal mot någon som motsatt sig ett straffanspråk, behandlas saken enligt förslaget i den sedvanliga ordningen för behandling av brottmål, sannolikt i allmänhet vid ett sammanträde med en domare. Ändring i underrättens beslut i saken kan sökas genom ordinära rättsmedel och besvärsrätten är således inte begränsad.

De lagförslag som ingår i propositionen uppfyller också kraven i grundlagsutskottets utlåtande om att befogenheterna för de personer som de facto utövar domsrätten och det förfarande som tillämpas skall vara tillräckligt noggrannt definierade i lag, och att det skall finnas en möjlighet att föra saken till en oberoende domstol för avgörande.

I sitt utlåtande förutsatte grundlagsutskottet att penningvärdet av en påföljd med förmögenhetsvärde som utdöms genom förfarandet skall fastställas så att den skäligen kan betalas av alla, oberoende av betalningsförmåga, och att påföljden inte ens indirekt får leda till förlust av den personliga friheten. Inom systemet med ordningsbot blir dessa krav tillgodosedda så att ordningsbotens maximibelopp är 400 mk och att ordningsboten inte får förvandlas till fängelse.

Enligt 2 kap. 4 a § strafflagen skall dagsboten fastställas till ett belopp som vid tiden för domen med hänsyn till den bötfälldes betalningsförmåga bör anses skäligt. Som skäligt dagsbotsbelopp skall enligt samma paragraf anses en tredjedel av den bötfälldes genomsnittliga bruttodagsinkomst. Då dagsboten fastställs skall också den bötfälldes förmögenhet, försörjningsskyldighet och andra på betalningsförmågan inverkan omständigheter beaktas.

Hela dagsbotssystemet tillsammans med inrikesministeriets anvisningar säkerställer den bötfälldes rättsskydd minst lika väl som det ovan relaterade ordningsbotsförfarandet, även om utfärdandet av strafforder överförs från strafforderdomaren till allmänna åklagaren. Ett bötesstraff som utdöms genom strafforderförfarande avviker dock från ordningsbotsförfarande däri att det kan förvandlas till fängelse.

Riksdagen har också senare, i samband med behandlingen av viteslagen (1113/90) tagit ställning till påföljdernas storlek och möjligheten att förvandla dem till fängelsestraff. Enligt nämnda lag kan vite föreläggas och utdömas också av en administrativ myndighet och ett utdömt vite kan med stöd av 10 § 3 mom. förvandlas till fängelse. Vite kan t.ex. med stöd av 144 § byggnadslagen och 14 § marktäkts-

lagen (555/81) utdömas av byggnadsnämnden, med stöd av 20 kap. 7 § vattenlagen (264/61) och 22 § bullerbekämpningslagen (382/87) av miljövårdsnämnden, med stöd av 83 § hälsovårdslagen av hälsovårdsnämnden och med stöd av 66 § kärnenergilagen (990/87) av strålsäkerhetscentralen. De viten som utdöms med stöd av ovan nämnda lagrum kan uppgå till betydande belopp.

På ovan nämnda grunder föreslås i propositionen att lagen om strafforderförfarande stiftas i enkel lagstiftningsordning. Eftersom saken dock kan bli föremål för tolkning är det skäl att begära grundlagsutskottets utlåtande om saken.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag om strafforderförfarande

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

Allmänna stadganden

1 §

Vid förfarande enligt denna lag (*strafforderförfarande*) kan utdömas bötesstraff och förverkandepåföljder på högst 5 000 mark för förseelser för vilka det straffstadgande som skall tillämpas på fallet inte med tanke på de föreliggande omständigheterna stadgar annat eller strängare straff än böter eller fängelse i högst sex månader, samt för överträdelse av polisordning, kommunal eller annan ordningsstadga eller lagligen fastställt vitesförbud. Straff kan dömas ut enligt denna lag även i det fall att förseelsen också kan medföra någon annan påföljd än vad som nämns ovan, om det inte yrkas att den som begått förseelsen skall dömas till en sådan.

Mål som gäller tjänstebrott eller brott som begåtts av en offentligt anställd arbetstagare och för vilka stadgas straff i 40 kap. strafflagen eller mål som avses i sjölagen (167/39) eller i militära disciplinlagen (331/83) får inte behandlas i strafforderförfarande.

Vid strafforderförfarande tillämpas inte stadgandena i lagen om villkorligt straff (135/76).

2 §

Ett mål får inte behandlas i strafforderförfarande, om inte målsäganden givit sitt samtycke till det. Samtycket kan ges till förundersökningsmyndigheten eller till den som framställer straffanspråket eller utfärdar straffordern. Återtagande av samtycke utgör inget hinder för att målet behandlas i strafforderförfarande.

Framställande av straffanspråk

3 §

Straffanspråk framställs av en polisman, en tullman eller någon annan tjänsteman som utför lagstadgad övervakning, på eget initiativ eller på åklagarens vägnar.

4 §

Ett straffanspråk skall framställas skriftligen och vara undertecknat av framställaren.

Av straffanspråket skall framgå

- 1) den misstänkte,
- 2) förseelsen, när och var den begåtts, samt övriga uppgifter som behövs för att beskriva förseelsen,

- 3) de lagrum som tillämpas,
- 4) det straff och den förverkandepåföljd som yrkas för förseelsen samt
- 5) hur den som mottagit straffanspråket skall förfara om han önskar motsätta sig det.

5 §

Innan straffanspråk framställs görs en summarisk förundersökning enligt 44 § förundersökningslagen (449/87), vid vilken utreds endast de omständigheter som är nödvändiga för att döma ut av en påföljd genom strafforderförfarande.

6 §

Ett straffanspråk skall delges den misstänkte så snart förundersökningen är slutförd eller, om detta inte är möjligt, så snart som möjligt därefter, på det sätt som stadgas i 11 kap. 22 § rättegångsbalken.

Preskriptionen av åtalsrätten avbryts då straffanspråket delges den misstänkte.

7 §

Efter delgivningen skall straffanspråket utan dröjsmål tillställas åklagaren för utfärdande av strafforder.

Gensaga mot straffanspråk

8 §

Om den som meddelats straffanspråket motsätter sig det skall han inom en vecka från det att anspråket delgivits honom meddela detta till den i 9 § nämnda åklagarens kansli. Han kan också sända meddelandet om gensagan per post. I samband med meddelandet skall det straffanspråk som gensagan gäller företes.

Straffanspråket skall fördes med anteckning om att mottagaren har motsatt sig det och återlämnas till honom. Samtidigt skall han meddelas vid vilken domstol och när målet tas upp till behandling. Om meddelandet om behandlingen har sänts med posten, anses delgivningen ha skett den sjunde dagen efter det att meddelandet postades.

Utfärdande av strafforder

9 §

Strafforder utfärdas av åklagaren.

Strafforder kan också utfärdas av en biträdande åklagare som justitiekanslern förordnat

för uppgiften. Till biträdande åklagare förordnas tills vidare eller för viss tid en polisman eller någon annan för uppdraget lämplig person.

Biträdande åklagaren är i sin uppgift underställd den allmänna åklagare som justitiekanslern bestämt.

10 §

Den som utfärdar strafforder skall utan dröjsmål granska straffanspråket och, om det är befogat, genast vidta åtgärder för att verkställa ytterligare undersökningar som han finner påkallade eller för att avhjälpa fel eller brister som framkommit.

11 §

Strafforder får inte utfärdas, om

1) den misstänkte har motsatt sig straffanspråket,

2) målsäganden har återkallat sin åtalsbegäran och saken gäller en förseelse för vilken allmänna åklagaren inte får väcka åtal utan en sådan begäran,

3) straffanspråket inte har delgivits den misstänkte innan åtalsrätten har preskriberats med stöd av stadgandena i 8 kap. strafflagen,

4) mer än ett år har förflutit efter delgivningen av straffanspråket, eller

5) det i målet framkommer omständigheter med hänsyn till vilka straff inte skall dömas ut.

Den som utfärdar strafforder kan låta bli att utfärda en strafforder, om förseelsen i fråga är sådan att åtalseftergift är möjlig enligt lag.

12 §

Om den som utfärdar strafforder anser att strafforder skall utfärdas för någon annan gärning eller att straffet skall vara strängare än vad som har angivits i straffanspråket, skall en ny delgivning verkställas med anledning av ändringen, och det tidigare straffanspråket skall återkallas.

13 §

Om det med stöd av 11 § inte utfärdas någon strafforder eller om straffanspråket återkallas eller om ett lindrigare straff än det yrkade döms ut, skall detta omedelbart meddelas den för vilken straff har yrkats samt den myndighet som skall ta emot förskotts betalning som avses

i 6 kap. 2 § förordningen om verkställighet av straff.

14 §

Om det med stöd av 11 § 2 mom. har beslutats att strafforder inte skall utfärdas och om det på grund av ny utredning i saken framgår att beslutet har grundat sig på uppgifter som i väsentlig grad är bristfälliga eller felaktiga, får allmänna åklagaren utan hinder av beslutet väcka åtal.

Högre åklagare har utan hinder av ett beslut enligt 11 § 2 mom. rätt att ta upp frågan om väckande av åtal till ny prövning enligt vad som stadgas särskilt.

Särskilda stadganden

15 §

Angående verkställigheten av strafforder gäller vad som stadgas om verkställighet av dom som vunnit laga kraft och om indrivning av böter.

16 §

Vid strafforderförfarande tillämpas inte vad som för särskilda fall stadgas om att ett utdömt straff skall anmälas till myndighet, utom då anmälningsskyldigheten stadgas med tanke på tillsynen över en viss närings- eller yrkesutövning eller över trafiken.

17 §

I strafforder får ändring inte sökas genom besvär.

18 §

Utöver vad som stadgas i 31 kap. 1 § rättegångsbalken kan en strafforder på ansö-

kan undanröjas också i de fall då den grundar sig på felaktig tillämpning av lag. För svaranden kan inte efter det straffordern undanröjts bestämmas eller dömas ut ett strängare straff än det som har bestämts i den undanröjda straffordern.

Ansökan skall göras till tingsrätten inom ett år från verkställigheten av de böter eller den förverkandepåföljd som har bestämts genom straffordern eller från det att den misstänkte har betalat böterna eller förverkandepåföljden. Tingsrätten är beslutför att behandla ansökan med en lagfaren medlem ensam.

19 §

Åklagaren skall rätta skriva eller räknefel eller andra motsvarande uppenbara fel som han observerar i straffordern, om straffordern inte blir strängare med anledning av rättelsen. Innan ett fel rättas skall svaranden vid behov beredas tillfälle att bli hörd.

Om det straff som har bestämts blir lindrigare till följd av rättelsen, skall meddelande om det nya straffet sändas på det sätt som stadgas i 13 §.

20 §

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

21 §

Denna lag träder i kraft den 199 .

Genom denna lag upphävs lagen den 27 februari 1970 om strafforder (146/70) jämte ändringar.

På strafforderärenden i vilka straffanspråk har meddelats innan denna lag har trätt i kraft tillämpas de stadganden som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 80 a § vägtrafiklagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 80 a § 4 mom. vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (268/81), sådant det lyder i lag av den 3 augusti 1990 (676/90), som följer:

80 a §

behandlingen av ordningsbotsärenden i under-
rätt.

Vid domstolsbehandlingen av ett ärende som
gäller körförbud skall i tillämpliga delar iakttas
vad 12—17 §§ ordningsbotslagen stadgar om

Denna lag träder i kraft den
199 .

3.

Lag

om ändring av 14 § lagen om gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 10 januari 1975 om gränsbevakningsväsendet (5/75) 14 § 1 mom., som följer:

14 §

Om ett brottmål som undersöks av en
gränsbevakningsmyndighet kan behandlas gen-
om strafforderförfarande, kan kommandören
för en gränsbevakningssektion eller en sjöbe-
vakningssektion eller en av honom för uppgif-
ten förordnad annan gränsbevakningsman i
enlighet med åklagarmyndighetens anvisningar

redan i samband med förundersökningen fram-
ställa straffanspråk på det sätt som stadgas i
3—7 §§ lagen om strafforderförfarande (/).

Denna lag träder i kraft den
199 .

4.

Lag

om ändring av 58 § tullagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 58 § 1 mom. tullagen av den 14 juli 1978 (573/78), sådant det lyder i lag av den 29 december 1988 (1262/88), som följer:

58 §
Kan en fråga som gäller ett tullbrott behandlas genom strafforderförfarande, får undersökningsledaren eller någon annan till uppgiften förordnad tullman i enlighet med åklagarmyndigheternas anvisningar redan vid förundersökningen framställa straffanspråk på det

sätt som stadgas i 3—7 §§ lagen om strafforderförfarande (/).

Denna lag träder i kraft den
199 .

Helsingfors den 14 maj 1993

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Justitieminister *Hannele Pokka*

2.

Lag**om ändring av 80 a § vägtrafiklagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras 80 a § 4 mom. vägtrafiklagen av den 3 april 1981 (268/81), sådant det lyder i lag av den 3 augusti 1990 (676/90), som följer:

*Gällande lag**Förslag*

80 a §

Vid domstolsbehandlingen av ett ärende som gäller körförbud skall i tillämpliga delar iakttas vad 10—12, 14—16 och 18 §§ lagen om strafforder stadgar om behandlingen av strafforderärende vid domstol.

Vid domstolsbehandlingen av ett ärende som gäller körförbud skall i tillämpliga delar iakttas vad 12—17 §§ ordningsbotslagen stadgar om behandlingen av ordningsbotsärenden i underrätt.

Denna lag träder i kraft den
199 .

3.

Lag**om ändring av 14 § lagen om gränsbevakningsväsendet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 10 januari 1975 om gränsbevakningsväsendet (5/75) 14 § 1 mom., som följer:

*Gällande lag**Förslag*

14 §

Kan brottmål som undersökes av gränsbevakningsmyndighet hanläggas i strafforderförfarande, kan kommandören för gränsbevakningssektion eller av honom för uppgiften förordnad annan gränsbevakningsman i enlighet med åklagarmyndighetens anvisningar redan i samband med förundersökningen på åklagarens vägnar och under dennes tillsyn framställa i 1 § lagen om strafforder (146/70) avsedda yrkanden.

14 §

Om ett brottmål som undersöks av en gränsbevakningsmyndighet kan behandlas genom strafforderförfarande, kan kommandören för en gränsbevakningssektion eller en sjöbevakningssektion eller en av honom för uppgiften förordnad annan gränsbevakningsman i enlighet med åklagarmyndighetens anvisningar redan i samband med förundersökningen framställa straffanspråk på det sätt som stadgas i 3—7 §§ lagen om strafforderförfarande (/).

Denna lag träder i kraft den
199 .

4.

Lag

om ändring av 58 § tullagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras 58 § 1 mom. tullagen av den 14 juli 1978 (573/78), sådant det lyder i lag av den 29 december 1988 (1262/88), som följer:

Gällande lag

58 §

Kan en fråga som gäller ett tullbrott behandlas genom strafforderförfarande, får undersökningsledaren eller någon annan till uppgiften förordnad tullman i enlighet med åklagarmyndigheternas anvisningar redan vid förundersökningen på åklagarens vägnar och under dennes tillsyn framställa sådana yrkanden som avses i 1 § lagen om strafforder.

Förslag

58 §

Kan en fråga som gäller ett tullbrott behandlas genom strafforderförfarande, får undersökningsledaren eller någon annan till uppgiften förordnad tullman i enlighet med åklagarmyndigheternas anvisningar redan vid förundersökningen framställa straffanspråk på det sätt som stadgas i 3—7 §§ lagen om strafforderför farande (/).

Denna lag träder i kraft den
199 .

Utkast

Bilaga 2

Förordning

om ändring av 4 § förordningen om avgifter för allmän underrätts, magistrats och notarius publicus' prestationer

På föredragning av justitieministern

ändras 4 § 4 mom. förordningen den 13 mars 1975 om avgifter för allmän underrätts, magistrats och notarius publicus' prestationer (290/87) som följer:

4 §

varken stämnings- eller rättegångsavgifter.

Twiste- och brottmål i underrätt

I brottmål där allmänna åklagaren utför talan eller i mål avseende privaträttsliga yrkanden som grundar sig på brott uppbärs

-----
Denna förordning träder i kraft den 199 .

